

Déli Hírlap

A hársági magyarság naplója, mely a kora reggeli órákban jelenik meg a vasárnapokat és ünnepeket követő napok kivételével
Dr. VUCHETICH ENDRÉ
 vezetőségével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
TIMIȘOARA
 I. Brătianu-tér 3.

A Timis-Torontal-i törvényszék közszaki lapok nyilvántartásában történt bejegyzés száma: 83 (Dos. No. 934/1938.) Telefon: 28-10.
Dr. VARNAY ELEMER
 felelős szerkesztő.

Antonescu miniszterelnök kiáltványa a nemzethez

„Mellettetek térdepeltek szent templamaitokban“

Bucurestiből jelentik: Ion Antonescu tábornok miniszterelnök, az állam vezére, a következő felhívást intézte az országhoz:

„Románok! Fájdalmak keserősége és sorscsapások közepette, megpróbáltatások árán érkezünk el hazánk mai helyzetéhez.

Egy szomorú mult lezárult, amely soha többé nem fog kinyitni előttünk bosszu céljaira, ha nem csupán azért, hogy tanulságot jelentsen az eljövendő nemzedékeknek. Lelkiismeretem teljes súlyával és egész fájdalommal kitérésével megmutattam a népek a helyzetet és rámutattam arra a harcra, amelyet folytattam s folytatók, hogy megmentssem a nemzetet. Ebben az órában mellettetek térdepeltek szent templomaitokban testvéreim és nemzetem fiai, hogy kérjem az Uristent, segítsen meg bennünket és

világosítsa meg hatalmas kegyével nemzetünket és királyunk I. Mihai útját.

Bizonyos, hogy mindegyitek megérzi, hogy mit cselekedtem azért, hogy népiünket megmentssem s a jövőt biztosítsam és mellettem álltok ti, abban az istenáldotta egységben, amelyet a hit és fájdalom kovácsolt össze.

Holnap szünjön meg minden széthúzás, bárhol és bárki által jövő türelmetlenség, a lelkek széthúzásának átka: mert egységre van szüksége a népnek.

Izzó hazaszeretetet kérek, egyetlen gondolatot, célkitűzést és hitet: a nemzetben. Népi erőnkbe vetett rendíthetetlen hitvallásokat kérem és várom tőletek, hogy adjátok a hazának munkátokat és tetterőtöket, hogy megkezdhessem országunk teljes megújítását.

Elhatároztam, hogy

vizsgálat tárgyává teszem a multat,

mert azok, akik ezt a nemzetet megalázták, akik határaink elvesztéséhez, leszegényedésünkhöz juttattak, lelkiismeretlen tékozlásukkal, —

meg kell kapják tetteikre a feleletet.

Segítetek, hogy az eddig magamra vett terhet és azokat a feladatokat, amelyeknek elvégzését még vállalni fogom, elvégezhessem, hogy országunkat megmentsük s nemzetünk vissza kapja régi súlyát és erejét.

Most pedig Isten házában esküszöm a Mindenható előtt, — ünnepélyes esküt tesztek vértanúink és hőseink emlékére és előtetek, hogy máttól kezdve

még fanatikusabb odaadással, ellentmondást nem tűrő eréllyel és elszánt akarattal haladok előre azon az egyenes úton a magam elé tűzött cél felé.

Ama cél felé, amelyet életpályám elején magam elé tűztem és amelytől semmiféle vihar nem tudott eddig eltántorítani.

Hit és igazság, jog, törvény és munka, becsület és lelkiismeretesség, rend és emberiség: ezek lesznek máttól kezdve azok a legmagasabbrendű parancsok, amelyek a legfelsőbb köröktől az állam legalacsonyabbrendű szolgálójáig kötelesek sőt szent könyvének első lapjára vannak felírva

Régi dicsőségünk felragyogását, jövőnk teljes mértékű biztosítását nem hagyom abba a harcot. Tetterőm és akaratom mindaddig feszül és mindaddig küzd, míg nem születik egy másik

ország, egy másik lélek s egy másik lelkiismeret. Isten engem úgy segítjen.
 Bucuresti, 1940. szeptember 7.

ION ANTONESCU

Felesküldött az ország I. Mihai királyra

Uj kormányt csak a reformok életbelépte után neveznek ki

Bucurestiből jelentik: Antonescu Ion tábornok, miniszterelnök, az állam feje az ország népéhez a következő közléseket intézi:

„Románok! Első ízben történik meg életemben, hogy önmagamot meghazudolva egy ünnepélyesen tett eskümet meg kellett szegnem, amikor lemondásra kértem fel II. Carol királyt. A nemzet nagy megaláztatásában és egy általános katasztrófa közepette nyíltan csináltam, amit tettem, sőt mi több: irásban kértem a trónról való lemondását.

Isten, valamint TI, románok és a történelem fog ítélkezni e tettem fölött. És hogy TI kellőleg tudomást szereztetek minden részletről, ma közlöm veletek annak a levélnek szövegét, amelyet szeptember 6-án reggeli négy órakor a volt királyhoz intéztem. A levél így hangzott:

Sire!

A multam, a tisztességem és az életem folyása kötelezett arra, hogy én kíséreljem meg az újjáépítés megteremtésére az igazi hazafiasságtól fűtött férfiak munkatársaként való megtalálását és ugyanakkor a király és az ország közötti újból testvériesülés kiépítését. Ez a kísérletem nem sikerült, mert mindenki, akinek odafordultam, Felseged lemondását követelte. Ebben a helyzetben, — amikor a várható agitáció következtében leendő vérontásnak, egy polgárháborúnak és egy idegen megszállás veszélyének lehetőségét is ki akartam zárni —, irásban is felkérem Felsegedet a lemondásra. Ez az ország szava és aki másként érvel, bünt követ el.

Felhívom Felseged figyelmét arra a súlyos felelősségre, amely örök időkre Felsegedre hárulna, ha nem hallgatná meg kérésemet és minden tévovásznélkül nem teljesítené azt.

Amit mondok, amit kérek, az ország és a hadsereg kívánsága.

1940. szeptember 6.

Antonescu Ion tábornok”.

Egyesülni a munkában testvérieségben!

Bucurestiből jelentik: Antonescu Ion tábornok miniszterelnök, az állam feje, a következő felhívást intézte az ország népéhez:

Románok! Gyermekéitekkel és véneitekkel együtt zárandokoljatok el holnap, szeptember 8-án délelőtt 11 órakor szent templomainkba, térdelejték az oltár elé és homlokaitokkal érintsék a földet:

bűnbánóan a régi bűnökért és hibákért, — a amelyek mindannyiunk bűnei és hibái.

Kérjünk bűnbocsánatot a Mindenhatótól azok számára, akik mások hibájából leszakadtak a nemzet törzseről. Szórnjuk átkot azokra a bűnösökre, a kiknek bűnéből vértanuk és halottak váltak a román

igazságért harcolókból, a román igazságért, tisztaságért, megbecsülésért és a román nemzet igazi magyságáért teljes szívvel küzdőkből.

Tegyünk ünnepélyes fogadalmat és esküt, hogy egyesülni fogunk munkában, testvérieségben, gondolatban, érzésben, törvényességben, igazságszeretletben, fegyelemben, rendben és hitvallásban,

— mert csak munkában lehetünk erősek, haladhatunk előre és állhatunk készen.

Bucuresti, 1940 szeptember 7.

Antonescu Ion

Hazafias ünnepségek országsszerte

Bucurestiből jelentik: A legionárius közösségek nagy lelkesedéssel fogadták a tegnapi történelmi napot.

Ploestiben pénteken este 7 óra 30 perckor a Piata Unirii zászlókkal felkészített emelvény körül, mintegy ezer legionárius és kétezer polgári személy vonult fel példás fegyvellemel, hazafias dalokat énekeltek, majd másfél óras imponzans hazafias megnyilvánulás után a legteljesebb rendben szétoszlottak.

Buzăuban a legionáriusok ugyancsak hatalmas tömegben ünnepelték I. Mihai király trónralépését.

Tárgoviste zászlókkal felkészített uccán az útlelek kirakataiban az új király fényképe volt elhelyezve és a legionáriusok méltóságos magatartással ünnepelték a történelmi fordulót.

Brassóban a Sf. Nicolae szűkegyházzban a mártírhalált halt legionáriusokért gyászmisét celebráltak, majd ünnepélyes menetben végigvonultak az uccán.

GYÁSZÜNNEPSÉG A BUCURESTII ZÖLD-HÁZ ELŐTT

Bucurestiből jelentik: Délelőtt 11 órakor a Zöld-ház előtt imponzans gyászünnepség zajlott le az elesett legionáriusok lelkiüdvéért. A kora reggeli órákban zsúfolásig megteltek azok a villamosok, amelyek Bucurestinek ebben a városrészében közlekedtek és ezek, valamint autók és kocsik százai szállították a legionáriusokat és a velük rokonszenvezőket a Zöld-házhoz.

A megemlékezés léggömb, valamint a vallások

ünnepség lefolyása meghatározott kereteket adott a gyászszertartásoknak. Az ünnepség jelentős pillanatai közé tartozott, amikor a jelenlévő papok térdreereszkedve emlékeztek meg a mozgalom nagy mártírjairól. Az istentisztelet után a légionáriusok dalokat énekeltek, végül pedig Corneliu Zelea Codreanu édesapja tüzes szónoklatot tartott. Vasárnap szeptember 8-án délelőtt 11 órakor az ország valamennyi templomában istentiszteleteket tartanak a Romániáért elesett nacionalista harcosok lelkiüdvéért.

Antonescu tábornok; államvezető távirata Hitler kancellárhoz és Mussolinihez

Bucurestiből jelentik: Antonescu Ion tábornok, miniszterelnök Hitler Adolf német birodalmi vezér és kancellárhoz a következő táviratot intézte:

„Kegyelmes Uram! A történelmi napokban, amikor a román nemzet egészséges erejét visszanyeri, első gondom, hogy a nagy német néppel és annak nagy vezérével szemben barátságunkat nyilvánítsam és egyszersmind a jelen biztonságának és a jövő reményének hitét kifejezzem. Antonescu tábornok, Románia miniszterelnök.”

Magas politikai személyiségeket tartóztattak le Bucurestiben, több miniszter a letartóztatottak között

A Stefani ügynökség Jelenti: Bucurestől hírads szerinti tegnap a következő személyeket tartóztatták le: Tatarescu volt miniszter, Argescu tábornok Bucuresti katonai parancsnoka, a legfelsőbb semmitőzők elnöke, a kémelhárító-szolgálat vezetője, Iamandi volt miniszter, Ghelmegeanu volt miniszter, Constantinescu Mihaela a nemzeti bank kormányzója, volt miniszter, Teodorescu tábornok, volt tengerészeti miniszter, Mihail tábornok, a nagyvezérkar főnöke, Malaxa iparmágnás.

ÚJ VEZETŐFÉRFIAK A FELELŐS ÖRHELYEKEN

Bucurestiből jelentik: Luput, a Semmitőzők tanácselnökét a Semmitőzők főelnökévé nevezték ki. Ioanitiu tábornok, a felső hadiiskola parancsnoka a vezérkar főnöke lett, míg Elefterescu Mircea alezredes a miniszterelnök kabinet igazgatójává lépett elő. Az állambiztonsági hivatal vezetésére Camenita ezredes kapott megbízást.

Megszüntették a királyi tanácsosi tisztségeket

Bucurestiből jelentik: Antonescu tábornok, országos vezér és miniszterelnök rendeletet adott ki, amelyben azonnali hatállyal megszüntette a királyi tanácsosi tisztségeket.

SULYOS VADAK A VOLT KIRÁLY ELLEN

A gárda tagjai röpecdülakat osztogattak a fővárosban, amelyek rámutattak arra, hogy Zelea Codreanu Cornel már 1936-ban felhívta a volt uralkodó figyelmét arra, hogy milyen veszélyes a barátság a nyugati hatalmakkal.

A röpirat szerint a volt uralkodó elárulta és eladta az országot és a világháború idején katonaszökevény volt, a legionáriusokat és a kellemtelenné vált munkatársait megölette.

Horia Sima betiltotta a légionáriusok tüntetését

Bucurestiből jelentik: Horia Sima, a legionárius mozgalom főnöke elhatározta, hogy újabb intézkedésig a légionáriusok minden tüntetését betiltja. Minden legionárius rangsor szerinti parancsnoktól és egységétől kapja a parancsot. A légionáriusok rendőrsége ügyel ezen parancsok teljesítésére.

MIHÁLY ARKANGYAL NAPJÁN

Bucurestiből jelentik: Az Universul írja a következőket: Pénteken, szeptember 6-án volt az a nap, amidőn megszűnik egy rendszer, amely benünket a pusztuláshoz vitt. Ez az a nap, amelyen Öfelsége Mihai király uralkodása kezdődik és a naptáron ez a felírás látható: „Mihály arkangyal csodája”. Jelentős véletlen ez, egyben jó jövőjelzés, mert az ifjú legionáriusok mozgalma védnöküknek, Mihály arkangyalnak a napján jutott győzelemhez.

MINDENÜTT ESKÜT TETTEREK A KÖZTISZTIVISELŐK

Bucurestiből jelentik: A pénteki nap folyamán reggeltől estig az ország minden városában lelkes tüntetés volt Mihai király mellett.

FELESKÜDÖTT A HADSEREG I. MIHAI KIRÁLYRA

Bucurestiből jelentik: Antonescu Ion tábornok miniszterelnök, az állam fejének felhívása mindenütt őszinte lelkesedést váltott ki. A hadsereghez intézett felhívás értelmében

a pénteki nap folyamán az összes katonai egységek, helyőrségek és a zónák, parancsnokai és a ielkészek előtt letették a hűség esküt.

A minisztériumok, helytartóságok és közigazgatások tisztviselői ugyancsak felesküdtek I. Mihai királyra.

nia miniszterelnök.”

Antonescu tábornok államfő Mussolini olasz miniszterelnökhöz az alábbi táviratot küldte:

„Benito Mussolini Ducenak, a kormány feje Ölegyelmeségének.

Kegyelmes Uram! Ezen a napon, amikor a román nép latin homloka büszkén és szabadon emelkedik, a román nép hűségét nyilvánítja a reményét az olasz néphez és nagy Ducejében. Antonescu Ion tábornok, Románia miniszterelnök.”

Az országból beérkező jelentés szerint az összes katonák, bírák, köztisztviselők letették az esküt. Kiadták a köztisztviselők, a szabadfoglalkozásúak esküinek megújítására vonatkozó rendeletet.

Német sajtóhangok II. Carol király lemondásáról

Berlinből jelentik: A német birodalom fővárosában estillapjai megjegyzéseket fűznek II. Carol román király lemondásához. A Deutsche Allgemeine Zeitung ezeket írja:

A volt király politikája a Titulescutól örökölt átkos befolyás alatt szenvedett. A volt román államfő nemcsak, hogy folytatta, de sok ideig áttörítette a nyugat felé való tájékozódást. Ez magát most megbosszulja, mint mindenütt, ahol Angliára és Franciaországra támaszkodva reményeket tápláltak. London garanciát adott Romániának és Carol királyt úgy kell tekinteni, mint a Brit Birodalom újabb áldozatát.

A Berliner Börsenzeitung ezeket mondja:

Hogy Romániát olyan fájdalmasan érintette Európa jelenlegi újszülöttsége és gyögyulása, azt igazolja az, hogy az országnak az utóbbi tíz év alatt vezetői mennyire eltávolodtak a realpolitikától. A változás túl későn állott be ahhoz, hogy elkerülhető legyen a bűnösök által előidézett szerencsétlenség. De még mindig nincs késő ahhoz, hogy megoldja azokat a feladatokat, amelyek az új célokat hirdető új rendszer elé tornyosulnak és a belső feszültséget levezze, valamint

Carol volt király — Anglia áldozata

Berlinből jelentik: A német sajtó első oldalon közli Ion Antonescu tábornok felhívását és részletesen foglalkozik minden lap a román eseményekkel. A Völkischer Beobachter az alkotmány felfüggesztésében a parlament megszüntetésében és Antonescu tábornoknak juttatott korlátlan hatalomban azt látja, hogy az összes alkotó nacionalista erők helyet kapnak az országépítő munkában.

A német lap kiemeli Antonescu nagy tekintélyét, kitímó összelkötötteseit a vasgárdával, az ifjúsággal és a nemzeti összefogó erővel.

A Frankfurter Zeitung Antonescu tábornok pályafutását és főként karrierjének 2 utolsó esz-

A régi harcosok üdvözléte Öfelségéhez és Antonescu tábornokhoz

Bucurestiből jelentik: Az 1913-as háború veteránjai, akik az „Avantur Tarii” egyesületbe vannak tömörítve, hódoló táviratot küldtek Mihai király Öfelségének és Antonescu tábornoknak, a román állam fejének.

A „ROMANIA” O. LAP BETILTASA

Bucurestiből jelentik: Hivatalosan közlik: Antonescu Ion tábornok-miniszterelnök, az állam feje, elrendelte, hogy azonnali hatállyal beszünteti a Románia című lap megjelenését. Elrendelte, hogy sür-

AZ ÜGYVÉDSZÖVETSÉG ELNÖKE LETETTE A HŰSÉGESKÜT

Bucurestiből jelentik: Az igazságügyminiszter kezébe a tárca körzetébe tartozó tisztviselők és alkalmazottak, valamint Teodorescu Anibal, az ügyvédszövetség elnöke, alelnökével együtt, az új királyra letette a hűség esküt.

SZEPTEMBER 8-AN TESZIK LLE A ZESKÜT A GYÓGYSZERÉSZEK.

Bucurestiből jelentik: Az országos gyógyszerész kamara rendeletet intézett az egyes megyei tagozatokhoz, hogy a gyógyszerészeknek legkésőbbben vasárnap, szeptember 8-án le kell tenniük a hűség esküt I. Mihai királyra.

II. CAROL KIRÁLY LEMONDÁSÁNAK KÖZZVETLEN ELŐZMÉNYEI

Bucurestiből jelentik: Bucurestii jelentések alapján már közel összefoglaló képet nyerhetünk arról, hogy milyen körülmények között mondott le Carol király a trónról. Antonescu tábornok a kormány megalakítása céljából több politikussal és tábornokkal folytatott megbeszélést. Ugy a tábornokok, mint a politikuskok kijelentették, hogy csakis abban az esetben működhetnek közre, ha a király lemond.

Antonescu tábornok csütörtökön éjszaka Horia Simával, a gárda jelenlegi vezérével tárgyalt, akivel meg is egyezett. Reggel fél öt órakor ismét megjelent Antonescu tábornok az uralkodó előtt és jelentést tett tárgyalásának eredményéről. Közölte, hogy reggel hat óráig választ kell kapnia. Közben egyes tábornokok és a kamarilla tagjai megkísérelték, hogy hamis képet fessenek az uralkodó előtt. Antonescu miniszterelnök nyomban rámutatott arra, hogy ezek nem felelnek meg a valóságnak. Kifejtette, hogy maga a palotaőrsg parancsnoka is a nacionalisták oldalán áll. Ezek után Carol tíz perccel hat óra előtt aláírta lemondását.

biztosítsa Románia jövőjét a Németországgal való őszinte együttműködéssel.

A Berliner Nachtausgabe megjegyzi többek között, hogy

a volt királynak nem egyszer volt alkalm, hogy Európának a tengelyhatalmak által előidézett fejlődését figyelemmel kísérje. 1938 óta módjában állott ez, mégis inkább elfogadta Nagybritannia garanciáját. Ezzel Romániát veszélybe sodorta. A volt uralkodó az évek folyamán elnyomta azokat a fiatalokat, akik lemondása után hatalomra jutnak és ehelyett elfogadta az angol-francia diktatúrát.

A Berliner Lokalanzeiger azzal fejezi be cikkét, hogy

Antonescu miniszterelnök nem könnyű feladatot elé néz.

Németország a legjobb kívánsággal kíséri ezt a törekvést, mert a két állam között nincs feszültség. Sőt

Németország reméli, hogy Antonescu tábornok uralma alatt az ország megszilárdul és ennek következtében a két ország közötti viszony elmélyül.

tendejét taglalja részletesen. A Deutsche Allgemeine Zeitung fényképeket hoz Mihai királyról és Antonescu tábornokról. A Dienst aus Deutschland leszögezi, hogy

Carol király Anglia áldozata és angolbarát magatartásának következményei adóttak a tegnapi napon.

Ez az anglofil magatartás megnyilvánult Románia belpolitikai életében is, mert Carol király az országban születtett új és építő erőket távoltartotta az államvezetéstől. Ezek az erők most szöhoz jutottak és a belpolitikai változások után még szorosabbra fűzik a viszonyt a román és német nép között.

gős vizsgálatot indítsanak, milyen költségeibe került az államnak ez az újság és ennek támogatása, amely állandóan dicserő az inkorrekt ténykedéseket és elhomályosította az igazi sajtó hivatását és elnyomta a valódi sajtó szerepét.

HIVATALOS GÖRÖG SAJTÓVELEMÉNY A ROMÁNIAI HELYZETRŐL

Athénből jelentik: A görög sajtó a görög hivatalos távirati iroda jelentését közli és megállapítja, hogy

Romániában teljes a rend. A józanság és a hatóságok erélye megakadályozta azoknak a veszélyes következményeknek beálltát, melyek várhatók voltak az országra szakkadétsapások miatt.

Kiemeljük a lapok Antonescu tábornok nagy tekintélyét, amellyel a hadsereg, az ifjúság és minden nacionalista réteg körében rendelkezik a bizalomról, mely egyöntetűen körülövezi. A görög lapok úgy látják, hogy az új kormányati rendszer Romániában összegyűjti és szőzőz juttatja az összes teremtő erőket, amelyek éven kezdetét veheti az újjászületés és a sebet hegesztő korszak. A görög lapok közlik Antonescu fényképét és felhívásait, valamint számolnak azokról a lelkes tiltásokról, a melyekkel a nép I. Mihai trónralépését fogadta. A lapok beszámolnak még Elena anyakirálynőnek az országba érkezéséről is.

AZ ÚJ KORMÁNYT CSAK A REFORM KERESZTÜLVITTELE UTÁN NEVEZIK KI

Bucurestiből jelentik: Antonescu Ion tábornok-miniszterelnök, az állam feje, — mint a miniszter-

elnökség hivatalosan közli, — elhatározta, hogy megreformálja a minisztériumok intézményét s azok számát lecsökkenti.

Az új kormányt csak a reform megteremtése után nevezik ki.

A reformok azt a célt szolgálják, hogy felesleges tevékenység ne terhelje az állam költségvetését, azoknak a miniszteri tárcáknak fennállásával, amelyekre nincsen feltétlenül szükség államérdekekből. A kabinet jelenlegi tagjai, hasonlóan az összes közalkalmazottakhoz, leteszik I. Mihai királyra a hivatalos esküt.

BUCURESTI ÚJ FŐPOLGÁRMESTERE: DOBROTESCU NY. EZREDES

Bucurestiből jelentik: A miniszterelnökség hivatalosan jelenti, hogy az állásból eltávolított Dombrovsky tábornok volt bucarestii főpolgármester helyébe Dobrotescu Alexandru ny. ezredest, a bucarestii IV. kerület volt polgármesterét nevezték ki. Dobrotescu ezredes már át is vette hivatalát.

GYÁSZTISZTISZTELET ERDELYBEN

Bucurestiből jelentik: Vasárnap délelőtt 10 órakor a Biserica Alba székesegyházban nagyarányú gyászistentisztelet lesz az erdélyi vértanukért.

gyezni az új angol hadikölcsönt.

Ennek oka valószínűleg az, hogy 2 és fél százalékos kamatozású kötvényeket bocsátanak ki, míg a nagy hadfelszerelési üzemek papírjai 40—50 százalékkal kamatoznak. A cikk közlése óta a lapot elhalmozzák levelekkel, amelyekben az aláírók követelik, hogy a tőkésék is hozzák meg az áldozatot a maguk háborújáért.

FRANCO TÁBORNOK SPANYOLORSZÁG JÖVŐJÉRŐL

Madridból jelentik: A Stefani ügynökség jelentése szerint Olaszország új nagykövete bemutatva Franco tábornok, spanyol államfőnek megbízó levelét és beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy

nagy tisztesség, sőt elsőbbség számára az, hogy oly időben képviselheti a fasizista Olaszországot az új Spanyolországban, amikor a két állam egy dicső múlt öröksége után rekonstruktív akarattal építi meg a jövő politikai és társadalmi életét. Olaszország tökéletesen megérti a spanyol nép igényeit és arra törekszik, hogy az áldozatok és harcok árán született Spanyolország jogai elismertessék és megvalósíttassanak.

Franco tábornok az olasz nagykövet beszédére válaszolva azt mondotta, hogy

az olasz—spanyol testvériség a harcmezőn született meg akkor, amikor az új Olaszország ifjainak vért adta Spanyolországért.

— Önök éreznii fogják, hogy a mi ifjainkban is ugyanilyen vér folyik és részt fogunk venni azokban a nélkülözésekben és áldozatokban, amelyek hazánkért szükségesek válnak. Spanyolország ma ugyanolyan vesztes percek él át, mint Olaszország és ezekben a napokban megerősödik barátságunk és összetartásunk. Számíthatnak testvéri szolidaritásunkra és a Duce iránti testvéri szeretetünkre. Spanyolország ma a legőszintűbb kívánságokkal van eltelve az olasz imperialista fasizmus boldogulása iránt.

HALIFAX BESZÉDE ELÉGEDETLENSÉGET KELTETT ATHÉNEN

Athénből jelenti a DNB: Halifax angol külügyminiszter csütörtökön tartott beszédében kitért Görögországra, ami

Athénben határozott elégedetlenséget keltett. Politikai körökben úgy vélik, hogy ezek a kijelentések az Olaszország és Görögország között fennálló jóviszony megzavarását célozzák.

AUSZTRÁLIA MEG NEM KÖTÖTT VÉDSZÖVEGSET AZ UNIOVAL

Washingtonból jelentik: Hull külügyi államtitkár nyilatkozott a sajtónak és kijelentette, hogy

egyelőre még nincsen megállapodás Ausztrália és az USA között hasonló defenzív megállapodásra, mint amint az Egyesült Államok Kanadával kötöttek.

Csütörtökön Anglia és az USA, illetve Ausztrália és az USA képviselői csak egyes más döntőbírósi kérdéseket tárgyaltak le. Az újságíróknak arra a kérdésére, hogy igaz-e az, hogy Anglia felajánlotta az Egyesült Államoknak Singapurét tengerészeti támaszpontnak, — Curdel Hull nem adott feleletet.

Izgalmas légi csaták Berlin külvárosai felett

Áttörhetetlen a német légvédelem ereje

Rádior hírszolgálati ügynökség jelentése

Berlinből jelenti a DNB: A német felderítő repülők megfigyelték, hogy szeptember 5-én

Liverpool városában a német bombavető támadása folytán légyulladt a gázgyári központ és az üző dokkok.

Egy bomba egy hatalmas kereskedelmi hájat talált el. Szeptember 5-re hajló éjszaka úgy

Liverpool, mint Birkenhead ipari telepein robbanások voltak és egy ilyen robanást 5000 méter magasban is érezni lehetett.

A Thames Avenu nagy benzín raktár tüze az éj folyamán hat más raktárra terjedt át.

Berlinből jelentik: Londonban tegnap hat-szor rendeltek el légi iradót. A hatodik légi iradót szombaton reggel 4 óráig tartott.

Elűzték az angol repülőket Berlin felől

Berlinből jelentik: Péntekről szombatra virdó éjjel az angol gépek nem jutottak el Ber-
linig. A német „éjszakai vadászrepülők“ már
támadással és Spandammal világítótoronyokkal
szárazonulása kényszerítették az angolokat.
Éjfélt után egy német vadászgép Oranienburgnál
írta az egyik angol gépet és a reflektorok fé-
nyében jól látszott, hogy az angol gép egyik
kormányozókarja könnytelen volt egytörnyővel kiugrani a
géptől megrongált gépből. Magdeburgnál és
annovernél voltak légi csaták angol és német
gépek között és ezek a küzdelmek kizárólag a
német győzelemmel végződtek, úgy hogy az
angolok támadás nélkül voltak kénytelenek vissz-
vonulni. Egyes angol gépek 5—10 perces kö-
zben hullam-repüléssel igyekeztek megközelí-
ni Hollandia repülőtereit, azonban dacára,
hogy igen nagy magasságban repültek, a légvé-
delmi tűzéréség elűzte őket. Berlin felett csupán
egy gép a megelőző éjszakan bombáztak
néhány katonai célpontokat, de kárt — mint azt
a megelőző jelentések igazolják — nem okozhat-

és jelt adnak a bombavető repülőgépeknek. Szá-
mos brit tengeri egység az olasz bombáktól talál-
va szétromboltatott, más hajóknak fedélzetén a
megfigyelők tüzet láttak.

AZ ANGOL PÉNZÜGYI KÖRÖK NEM JEGYZIK AZ ÚJ ANGOL HADI- KÖLCSÖNT

Londonból jelentik: A Picture Post hirlap
röviddel ezelőtt cikket közölt, amelyben célzott
arra, hogy
az angol pénzügyi körök nem akarják leje-

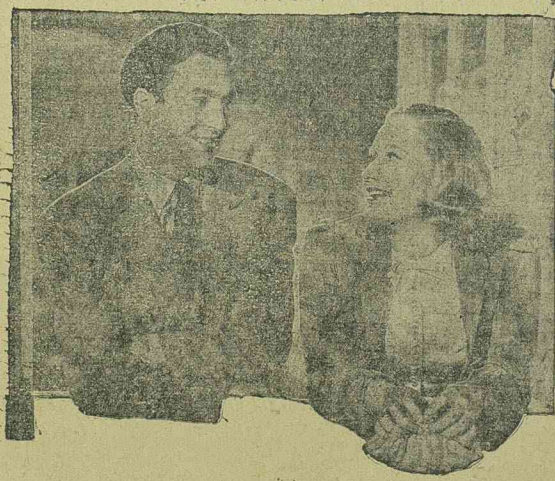
NYENGÜLNEK AZ ANGOL TAMADÁSOK

Berlinből jelentik: Hivatalos körök vélemé-
nye szerint az angolok északkeleti támadásai a
bizalom felett egyre ritkulnak. Nemcsak keve-
sebb gépek érkeznek ide, hanem kevesebb bombákkal
rendelkeznek. A német légvédelem ereje szinte
áttörhetetlen. Legutolsó alkalommal Branden-
burg felett támadt az angol bombavető légitá-
ros, de néhány polgári személy megsebesült.

AZ OLASZ LÉGI HADERŐ MEGHIÚSITJA AZ ANGOL TENGERNAGYI HIVATAL SZANDEKAIT

Rómából jelenti a Stefani-ügynökség: Az
olasz légi haderő a Földközi-tengeren élénk tevé-
kenységet fejtett ki. Északafrika és Keletafrika
partvidékein meghiúsítja az angol tengernagyi
szándékait. Ez mindannyiszor meg fog
történni, ahányszor az angolok a Földközi-ten-
geren hajóznai akarnak.

A brit hadihajók elhagyták Gibraltár, Málta
és Alexandria kikötőit, hogy az olasz bom-
bázásoktól meneküljenek, de ez hasztalan-
nak bizonyult, mert az olasz felderítő repülő-
gépek nyomon követik a hajókat

CAPITOL

Ördög és fruska

Egy film tele szentimentális és
dramai cselekménnyel. A főszere-
pekben: Priscilla, Rosemary és
Lola Lane, Gale Page, John Gra-
field. — Rendezte: Kertész Mi-
hály.

APOLLO

ELSŐ KALAND

Susanne Kerckhoff ismert regénye nyomán.

A főszerepekben: Ilse Werner, Johannes Riemann

Hogyan akarta Napoleon megszállni a brit szigeteket

Az Újkorban Napoleon volt az egyetlen, aki Anglia „nagyserű elszigeteltségének” megszüntetését tervezte. A gondolat maga nem az ő lelkében született meg. Ezt a forradalmi Franciaország lobbanékonyasága erőltette rá, Napoleon tábornokra, az olasz hadjárataiból diadalmasan visszatért hadvezérré. Páris ugyanilyen sikereket kívánt Angliával szemben is s az ucca népe napról-napra várta, mikor indul Napoleon a francia flotta élén az angol partok ellen.

Napoleon azonban a gyenge francia hajóhad élén nem volt hajlandó erre a vállakozásra, amelyhez — amint azt a Direktóriumnak küldött emlékiratában kifejtette — legalább egy éves előkészület volna szükséges.

Ha idő és eszközök rendelkezésére bocsátottak, hosszú, sötét és ködös éjszakákon szállítóhajókkal kelne át és meglepetésszerűen támadná meg az angolokat.

Igy gondolkodott Napoleon 1793 februárjában, amikor egyiptomi hadjárata készült. Világtörténelmi kaland volt ez, amely az első római császár idejét idézte vissza. A lángész azonban nem riad vissza problémájának további bonnyolításától. Ilyen folyamat ment végbe Napoleon lelkében is, aki hamarosan magáévá tette Anglia megtámadásának gondolatát. Úgy képzelte, hogy 1798 szeptemberjére végez Egyiptommal és

a következő két-három hónapon belül ő, „az angolai hadsereg fővezére”, megrohanja a szigetországot.

Előbb mindenesetre Egyiptommal kellett végeznie. Az expedíció azonban távolról sem sikerült úgy, amint remélte. Napoleon visszasietett hazájába, ahol első konfliktusként állt az állam élére s ügyes hadi és diplomáciai műveletek után a luvuillei (1801) és amiens-i (1802) békekben lényegesen gyarapította birodalmát. Ellenségei áldozataik árán valóban békét reméltek vásárolni, Napoleon azonban mind fenyegetőbb magatartást tanúsított velük, főképpen Angliával szemben.

RIADALOM ANGLIÁBAN

Napoleon Doverrel szemben a francia parton — Boulogne-nyal, mint központtal — nagy haderőt gyűjtött össze s

gyalogoságát szüntelenül laposfenéki hajókon való vízi szolgálatban gyakoroltatta.

Tábornokainak véleménye megosztott a szokatlan kísérletről. Marmont tábornok (aki később Széchenyivel való vitájáról lett nálunk nevezetes), nem helyeselte, mások viszont kihívónak ítélték. Maga Napoleon, szokásától eltérőleg, tele volt kétséggel, amikor döntenie kellett volna, hogy milyen irányt kapjon a támadás terve. Egyszer Irországot akarta meghódítani, hogy aztán Maltával cserélje el, majd ismét Dél-Angliában öhajtott kikötni.

Azt a főcélját mindenesetre elérte, hogy állandó riadalomban tartotta Angliát.

Természetesen Anglia sem maradt tétlen. Eleinte alig akarták elhinni az átkelési terv teljes komolysággal s ezért nem történt központi intézkedés sem a partvédelemre, sem a polgári hűkösség eltávolítására. Egyes grófságok azonban igen éberek voltak. Így pl. a délkeletangliai Sussex grófságban már 1801-ben rendszeres védelmi és kiirtási tervet dolgoztak ki.

A következő években a kontinensről mind fenyegetőbb hírek érkeztek. Napoleon, aki jól tudta, hogy flottája nem állja ki az összehasonlítást az angoléval, mindent megtett, hogy tengeri erejét megizmossítsa. Flottákat helyezett el Boulogneon kívül Brestben és Toulonban, kisebb hajórajokat Rochefortban és a holland, valamint spanyol kikötőkben. Mindezt azzal a céllal, hogy a brit szigetek francia megszállása lehetővé váljék.

Angliát a páni félelemmel vegyült hazafias lelkesedés gyors cselekvésre készítette.

Nelson azonnal megbízta Toulon blokádjával,

Lord Keith pedig azt a feladatot kapta, hogy egy hatalmas hajórajjal figyelje a francia Nagy Hadsereg mozdulatait Boulogne-ban.

HOL AKARTAK TÁMADNI A FRANCIÁK?

Az egymással farkasszemet néző ellenfelek készülődésével 1803-ban érték el a tetőpontjukat. Angliának azidőben is csak igen csekély számú állandó hadserege volt. Wellington tábornagy zászlaja alá azonban csakhamar félmilliónyi önkéntes jelentkezett. Politikai nézeteltérések megszüntetésére mindenki minden erejét a franciák

ellen kívánt felhasználni. De hol fognak támadni a franciák? Napoleon ezt nem árulta el s így az angolok találgatásra voltak utalva. Egyesek azt mondták, a Temze torkolatában várható a támadás, mások szerint Folkestone-ban, ismét mások szerint tovább nyugatra Hampshire-ben, vagy Dorset-ben.

Nem volt tehát más választás, mint az egész partot megerősíteni. Ez olasz mintára, Martello-tornyok építésével történt. Ezek tíz méter magas, tizenkét méteres átmérőjű kötémeletes tornyok voltak, amelyek három ágyú és legénysége számára nyújtottak biztos fedezéket. E Martello-tornyok — kezdetleges ősei a Siegfried-és Maginot-vonalaknak — részben mai napig láthatók a délangliai parton.

Anglia tengeri védelme Nelson erős kezében volt. Két hosszú esztendőn át irányította ő az angol blokádnak műveleteit s ez idő alatt nem tette lábát szárazföldre. Közben Anglia polgári kormányja is erős kézbe került, amennyiben a gyenge Addington helyett újból Pitt lett miniszterelnök, aki közben mint ezredes szolgált volt a hadseregben.

Napoleon az 1803—4-es télre szánta a támadást. A parton azonban csak 70.000 főnyi sereget tudott összegyűjteni. Hajóhadával sem volt megelégedve. „Tíz évre volna szükségesnek, hogy az angolokéval egyenlő értékű flottánk legyen”, mondotta. Legjobban az időjárásra haragudott. Előzőleg „sötét, ködös éjszakákat” kívánt. Mivel pedig a feljegyzések szerint a kedvezőtlen időjárás hiúsította meg a francia flotta megindulását, az utókor eltöprenghet, vajjon a sötét, ködös éjszakák beköszöntése, vagy elmaradása okozta-e a támadásról való végleges lemondást.

AZ ELSŐ EJTŐERNYŐ

A modern háború „sztárja” az ejtőernyős. A legveszedelmesebb, de a legbátrabb katona is. Kiderült, hogy az ejtőernyősökkel sokkal könnyebben és biztosabban oldhatók meg nehéz harcászati kérdések, mint akár a leghevesebb bombatámadással. A bomba nem minden esetben ér célhoz. Ennél sokkal hatásosabb az égből leejtett élő bomba, mondotta néhány nappal ezelőtt egy francia katonatiszt, aki azzal büszkélkedett, hogy az ejtőernyősök őse tulajdonképpen egy párisi volt. Történelmi adatok bizonyítják a francia állítást. Az első ejtőernyős 1797-ben ugrott a mélybe. Természetesen nem repülőgépből, hanem egy léggömbből.

Különös játéka a véletlennek, hogy az az eszköz, amely eredetileg életmentésre szolgált, maga az ejtőernyő, ma a legveszedelmesebb támadás eszköze.

AZ ELSŐ UGRÁS

André Garnerin Páris határában eresztette a magasba a léggömböt és mintegy hétszáz méter magasságból ugrott ki belőle. Kísérlete előtt az akkori „Journal de Paris”-ban ponotsan megírta, hogyan kell az ejtőernyőt elkészíteni, nyilván azzal a céllal, hogy sikertelenség esetén más vállalkozó szellemi ember folytathassa a megkezdett munkát. André Garnerin már akkoriban így nyilatkozott az ejtőernyőről:

— Bármi legyen is kísérletem eredménye, annyi bizonyos, hogy ezt a most furcsa eszközt, az ejtőernyőt, háború esetén még igen jól alkalmazhatom.

Garnerin hihetetlen népszerűsége tett szert. Az akkori újságok mind a csodálatos ejtőernyővel foglalkoztak. Megérték, hogy az első ejtőernyő lenvászomból

készült, huszonkét láb széles, szóval a legaprólékosabban ismertették az olvasók előtt az ördögös alkotást.

Akikor Garnerin első ízben kiugrott a léggömb kosarából, leírhatatlan jelenetekre került sor. Az izgalom tetőfokára hágott.

A szédteljes magasságban hímblózdó embert elkapták a szél és leváltként sodorta messzi vidékre. A nézők közül számos asszony, leány ekájt. Azok, akik átvesszeivel kísérték a merész Garnerin útját, siettek a leszállás helyére. Garnerin lóháton jött előbbük. Semmi baja sem történt.

Az „Ami des Lois” című lap a siker ellenére is azt hangzottatta, hogy az ejtőernyőnek gyakorlati eredménye a semmivel sem egyenlő. Garnerint tehát támadták, — mint általában véve minden merész utjót. A merész ejtőernyős ezzel semmit sem törődött. Sőt egyik napon azzal a

Tulajdonképpen nem is az időjárásról múltott a dolog, hanem azon, hogy Napoleonnak megfelelő flottát sem sikerült összehoznia a boulognei kikötőbe, amely különben sem nyújtott biztos pihenő helyet egy terjedelmes hajórajnak. Már pedig Napoleon a lapos szállítóhajókon kívül hatalmas hadibarkákról is gondoskodott. Orange-Randole ecsetjéből való az a festmény, amely Napoleont ábrázolja a boulognei parton, mielőtt lemond Anglia megszállásának szándékáról. A kép hátterében mérhetetlen sora látszik a befejezés alatt álló hajóépítkezéseknek. Csupa díszes, nagy vitorlás és evezős hajó, amellyel ősidők óta vívta harcát az emberiség.

A SORSDÖNTŐ TÉVEDÉS

Itt követte el Napoleon döntő tévedését. Ő az újszerű hadviselés egyik kezdeményezője, aki már arra is gondolt, hogy tenger alatti alagúton vagy léggömbökkel szállítson hadsereget Angliába,

nem hallgatott a gőzhajózás feltalálójára, Fulton Róbertre, pedig ez a léggömbös amerikai feltaláló éppen Napoleon emelkedésének kezdetén telepedett meg Párisban és mindent elkövetett, hogy a nagy hadvezér figyelmét magára vonja.

Fulton 1801-ben a bresti kikötőben — a Napoleont által kirendelt bizottság előtt — bemutatta Nautilus nevű tengeralattjáróját, amelyről torpedóvaléssel már el tudott állni kisebb hajókat, két év múlva pedig Párisban már gőzhajóval állott elő.

Ez a kritikus 1803-as esztendőben történt. Napoleon azonban lebecsülte, aminek maga látszik kárát.

De feladta pontosan kidolgozott tervét is, amely szerint a Brestben állomásozó flottának kellett volna az Angliát megszálló sereget fedőnie, a Toulonban és Rochefortban állomásozó hajórajoknak pedig az angol flottát Nyugat-Indiába csalni. Napoleon 1805-ben már mint Franciaország császára, a boulognei tábort is feloszlatta és — az európai szárazföldet meghódító tándó — Ausztria ellen indult. Siklócsy László

tervvel állott elő, hogy újból felszáll a magasba és egy fiatal hölgy társaságában kiugrik a léggömb kosarából.

AZ EJTŐERNYŐ ÉS AZ ERKÖLOS

Az „elképesztő hír” hallatára a hatóságok nyomban megmozdultak és kijelentették, hogy ez a kísérlet mindennek nevezhető, csak nem erkölcösnek. Hosszas vita indult meg erre.

Az egyik rendőrfőnök azzal érvelt, hogy ez kísérlet károsan befolyásolhatja a fiatal hölgy egészségét, az erkölcsekről nem is szólva.

Garnerin ennek ellenére sem mondott tervéről. Felkereste befolyásos politikai barátát és az ő segítségükkel elérte célját. Megkapta az engedélyt. Az engedélyt maga a legfelsőbb hatóság állította ki, az alábbi megjegyzéssel:

„Semmi sem erkölcsesebb, mint az, hogy léte ember, egy férfi és egy asszony felszálljon a levegőbe, minden feltételt nélkül egymás mellett üljenek és egy különben nagykorú nő ebben a helyzetben azt cselekedje, ami minden férfinak szabad.” (?)

A nevezetes felszállás napja végre elérkezett 1798 július 10-én nagy ünnepek keretében Garnerin újból felszállt a magasba. Mellette volt egy fiatal leány is, aki nem félt a veszélyt, sőt igen büszke volt. Felszállás előtt itallal kinták, különböző szívesajándékokkal, amiket mosolyva fogadott el tisztelőitől.

A léggömb a tömeg tüdörivalgása között emelkedett a magasba. Garnerin titokban kísérjét figyelt.

Akkor már néhány száz méternyire a levegőben voltak, megkérdezte szóko utatársát, hogyan érzi magát. Közben, jól — válaszolt a hölgy — és ennek bizonyítására énekelni kezdett. Hamarosan azonban maga Garnerin sem érezte jól magát és a fiatal hölgygel együtt leugrott a mélységbe.

Nem történt bajuk. Csak a hatósággal, amely vezetői nem értettek egyet sem Garnerinnel, kísérőjével sem. Azt állították, hogy a nézők rában levő nők legtöbbje sirt. Természetesen mérgében. Erthető, ha utána nyomban akadt lány nő, aki hasonló légintázásra hajlandó mutatkozott.

Garnerin még 36 néhányszor felszállt és megismertelte merész ugrását.

Hol egyedül, hol felesége társaságában. Több ízben külföldön is bemutatta „művészetét”. Londonban, Berlinben és Szentpéterváron. Minden nagy ünneplésben volt része. Különösen Berlin és Moszkvában. Az ejtőernyősök „őse” 1823-ban halt meg ötvenhárom éves korában.

© Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

ADEN

Az olasz erők azon a többszáz kilométeres partvonalon, amely Kelet-Afrika Adennel szemközt fekvő részén kanyarodik, berendezkednek. A britektől elvitatott Berberának kitűnő repülőtere van. Az olasz légi flotta jól használhatja Zella légi állomását is. Az Adeni-öbölnél az olaszok és angolok fakasszemet néznek egymással.

Brit-Somáli igen gazdag gumiban, mirrhában, gyöngyben, struccollban, indigóban, elefántcsontban, aranyporban s más éfélé egzotikus exportcikkekben. „A világ legillatosabb földje” — ez Szomáliföld mellékneve. Azonban London a „Somali Coast Protectorate”-ot nem gazdasági értékei miatt siratja, mert ezek, minden különlegességük mellett, jelentéktelenek voltak a brit világbirodalom mérlegében. Az elhódított afrikai partvidékek a fontossága nem abban állott, hogy az angoloké volt a fennhatóság, hanem abban, hogy nem másoké.

Száz évvel ezelőtt Szomáliföld még ismeretlen terület volt, csak a kereskedők szemlélték, bárkák fedélzetéről, az Aromatica regio partjait. 1842-ben azután egy kalandoskedvű francia, Robert d'Hericourt partraszállt Szomáliában. Végigvándorolt — sokszor már-már halálra válvá, kicserepesedett ajakkal és ezernyi vész között — a napégette síkságokon, ahol egy lélek esik egy négyzetkilométerre. Néhány hónapi út-tal elérte a somáli udvart és itt, minden hivatalos megbízás nélkül, baráti szerződést írt alá öfélése I. Koa királlyal. A szerződés értelmében Franciaországnak szabad bejárata nyílt Szomáliföld területeire.

Illetve nyílt volt. Mert Páris az égből pottyan diplomáciai megállapodással csepett sem törődött és az egyezség, hosszú éveken át ott porosodott a külügyi aktárban.

Tizenöt év múltán Henri Lambert, Franciaország adeni helyettes konzula felismerte a forró afrikai partvidék fontosságát. Helyesebben: felismerte Aden jelentőségét, az Indiák felé vezető útvonalal kapcsolatban. Tehát memorandumot intézett kormányához:

Ha az angolok Adenben vannak, akkor nekünk velük szemben kell helyet foglalnunk — írta Párisba.

S mivel a francia főváros a kérdés súlyát most sem ismerte fel, a konzul önálló cselekvésre szánta magát. Hajóra szállt és kikötött a tulajdonon, többször egymásután. Utjáról jelentéseket küldött III. Napoleonnak, hangsúlyozván, hogy Franciaország örömlomához juthatna a Vörös-tenger szájánál. Mielőtt azonban érdemleges választ, vagy akár csak egyetlen elismerő szót kapott volna, egyik útján meggyilkolták a bennszülöttek.

Halála azonban nem volt haszontalan. Páris felfigyelt és 1862-ben 10.000 somáli tallérért, ami 50.000 franknak felelt meg, megvásárolta azt a partszakaszt, amelyet a helyettes konzul memorandumaiiban Franciaország részére fontosnak ítélt. Megvásárolta és egyben azonnal el is fejtette. Az adeni támpont csak 1885-ben, a tonkini és kólkinkinai győzelmek után jutott ismét a franciák eszébe, amikor a keletre vezető tengeri út az ő részükre is fontossá vált. A 10.000 talléron vásárolt Francia-Szomáli élére kinevezték az első kormányzókat, Léonce Lagarde személyében, aki — több sikertelen kísérlet után — megépíttette Dzsibutit, Aden riválisát.

Egy kalandos úriember, egy messzelátó vicekonzul és energikus kormányzó után még egy franciát vonzott magához az Aromatica regio: Arthur Rimbaud-t, a nagy költőt, aki a fűszereknek és illatoknak e trópusi tájáról sosem birt többé elszakadni és ott is pusztult el.

A mult század vége felé azután megindult a küzdelem a Szomáli-földért, amely aféle grammatikai háromszöggé alakult ki Anglia, Franciaország és Olaszország között. A nagyhatalmak mind hevesebben láttak neki a kolonizálásnak. Franciaország Dzsibutit és Addisz-Abeba között 783 kilométer hosszúságú vasútvonalat építtetett.

A keletafrikai birtoklás története, egy lát-szik, fordulóponthoz érkezett. Abesszinia 1936 óta olasz kézen van s most olasz kézre került Szomáli is. A nagy egyenes, amely az olasz felszigetétől Afrikán át vonul, most Adennel szemben végződik és veszélyezteteti az indiai utat. Vajon ez az átjáró a végállomásához érkezett? Vagy tovább igyekszik nyúlni az ágyúkkal védelmezett Aden felé, amely Arábiát őrzi és a brit hatalom világot övező láncának egyik legfontosabb szeme?

Köhögés ellen

FAMEL

sörpöt MEGBIZHATÓ KÉSZÍTMÉNY.

Állampolgársági és optálási jog a bécsi döntés szerint

A bécsi határozat jogi következményei

A bécsi döntőbírósi határozat Erdély egy részét a magyar állam testéhez csatolta vissza. Ezzel együtt felmerülnek mindazok a jogi problémák, amelyek ennek az adapvető változásnak velejárói. Ismét lesznek optások s az optások személyes és gazdasági kérdéseit rendezni kell. A bécsi döntőbírósi határozat ennek a rendezésnek csak éppen a kereteit vázolja fel s a két állam törvényhozására hárul a feladat, hogy valószínűleg egyezményes alapon a részletes szabályozást megvalósítsa.

A bécsi határozat harmadik és negyedik cikke a következőképpen szól:

3. Mindazok a román alattvalók,

akik ezen a napon a Románia által átengedett területeken vannak megtelepedve, minden külön alakszerűség nélkül elnyerik a magyar állampolgárságot.

Jogosítva vannak azonban arra, hogy hat hónapos határidő alatt a román állampolgárságot optáljanak. Ama személyek, akik ezen joggal élnek, a magyar állam területét további egy év

alatt kötelesek elhagyni s ezen idő alatt a román állam köteles őket befogadni. Minden akadály nélkül magukkal vihetik ingó javukat, felszámolhatják ingatlan tulajdonukat egészen távozásukig s

magukkal vihetik a felszámolás eredményét.

Ha a felszámolás nem sikerül, Magyarország kártalanítja őket. Magyarország széleskörű és megfelelő módon oldja meg az optások átköltöztetésére vonatkozó összes kérdéseket.

4. Azok a magyar fajú román alattvalók, akik az 1919-ben Magyarország által Romániának átengedett területen vannak megtelepedve s akik most Romániában maradnak, jogot nyernek arra, hogy

hat hónapos határidő alatt a magyar állampolgárságot optáljanak.

A 3. cikkben előírt elvek azokra a személyekre is alkalmazást nyernek, akik ezzel az optálási joggal élnek.

Ki kapja meg a magyar állampolgárságot?

Az első felmerülő kérdés tehát az, hogy a bécsi döntés következményeképpen ki kapja meg újonnan a magyar állampolgárságot. Ennek két feltétele van:

1. Az illető román alattvaló legyen. 2. A bécsi döntés napján, tehát 1940 augusztus 30-án a Románia részéről Magyarországnak visszaengedett területen legyen megtelepedve.

Amint látjuk, a feltételek megszövegezése pontos, de jogilag nem teljesen szabatos. A magyar közjog az „alattvaló” fogalmát nem ismeri, hanem az állampolgárét. Tekintve, hogy a világháború óta a román jogban sem létezett az alattvaló és állampolgár között különbség, megállapíthatjuk, hogy az első feltétel szabatos értelme az, hogy magyar állampolgárrá válik az, aki azelőtt román állampolgár volt. Ennek eldöntése könnyű, mert Erdélyben csak az volt román állampolgár, akinek állampolgársági bizonyítványa volt.

A második feltétel még kevésbé szabatos szövegű. Arról van szó, hogy az a román állampolgár válik automatikusan magyar állampolgárrá, aki a visszaengedett területen volt 1940 augusztus 30-án megtelepedve.

A megtelepedés azonban nem jogi fogalom.

Kölcsönös optálás

A bécsi határozat megállapítja a kölcsönös optálás jogát, amelyből nyilván az utólagos lakosságcsere akarja előmozdítani. A kölcsönösen megállapított optálási jog mégsem teljesen azonos. A 3. cikk szerint a Magyarországhoz visszacsatolt területen hat hónap alatt a román állampolgárságot optálhatja mindenki, aki eddig is román állampolgár volt, tehát például magyar is, vagy zsidó is. Ezzel szemben a 4. cikk szerint a Romániának maradt egykori magyar területekről

magyar állampolgárságot csak magyar fajú román állampolgárok optálhatnak. Egyebekben az optálás módja és hatálya azonos.

ALAPTALAN FEJVESZTETTSÉG

Sajnálattal tapasztalható, hogy úgy a visz-

Jogi fogalom az ittlakás, vagy az illetőség. Kérdéses tehát, hogy mi volt a döntés intenciója. A trianoni szerződésben ugyancsak a lakhely alapján kellett volna az automatikus román állampolgárságot az erdélyieknek megkapniuk, még pedig minden további formáság nélkül, az 1940 évi román állampolgársági törvény azonban a trianoni szerződés kikötéseit lényegesen megszigorította, amennyiben csak azt ismerte el román állampolgárnak, aki 1918 december 1-én nemcsak, hogy itt lakott, hanem idevaló illetőséggel is bírt s azonkívül formai kellékek megkövetelték az állampolgár névjegyzékbe való beírást. Csak húsz év elteltével, tavaly előtt sikerült a magyar képviselők együttes akciójának s különösen dr. Bartha Ignác fáradozásának elérnie azt, hogy az eredeti lajstromokból kimaradtak utólagos beírásánál az illetőség helyett, az ittlakást vették mérvadó feltétellé.

Valószínű, hogy ezúttal ilyen kontraverziára nem kerülhet sor. A román közigazgatási törvény szerint ugyanis nincsen községi illetőség, hanem közigazgatási lakhely, amely megfelel a letelepedés fogalmának. A közigazgatási lakhelyet bármilyen körülménnyel lehet igazolni, amiből kitűnik, hogy a hatóságok valakit egy bizonyos községbe tartozónak kezeltek.

sztált területeken, mint a Romániának maradó erdélyi részekben a legnagyobb fejvesztettség kezd úrrá lenni. Ott a románok, itt a magyarok körében.

Új népvándorlás kezdődik

s nemcsak azok távoznak, akiknek kell, hanem magánosok is. Ova intjük a Romániának maradó területen élő magyar testvéreinket attól, hogy vagyonuk elköttyavetvésselé költözzenek ide. Ne felejtsek el azt, hogy másfél évi idejük van vagyonuk likvidálására és az átköltözködésre és hogy bútoraikat, pénzüket ez alatt a másfél év alatt minden akadályoztatás és nehézség nélkül átvihetik. Ne fosszák meg önmagukat keserves munkájuk gyümölcsétől. A kapkodással önmaguknak ártnak!

A murányi Venus hányatott élete és megtérése őseihez

Széchy György a XVII. század egyik legbátrabb kitanója, különben indulatos, önző, kapzsi és a jobbság réme. Neje: Homonnay-Drugeth Mária. Szolid erkölcsű, keményakarattú, gyermekeinek élő családanya. Kilenc gyermeke közül mind a négy fiút s egy leányt korán, részben tragikus körülmények között elragadja a halál. Legidősebb leányuk, a későbbi murányi amazon: Széchy Mária interrex-típus, akiben nőies és férfias vonások: vonzó báj és helyénvaló keménység csodás harmóniában jelentkeznek.

Különösen apja kedvence, mert ez a leánya korán lóra termettnek, keményakarattúnak bizonyult és feledtette vele azt a súlyos csapást, hogy ney kisfia közül egy sem maradt életben. Anyja viszont rengeteget aggódik érte, mikor Mária a legveszedelmesebb időkben lórapattanva fénapokra is eltűnik Murányból és egyedül portyázza végig a kies vidéket. 1625-ben Széchy Mária elveszti atyját, akit vadászat közben gyilkolnak meg elégedetlen jobbsággal.

ELSŐ HÁZASSÁGA

Tizenhét éves korában, 1627-ben szülei kívánságára házasságra lép a szintén kálvinista ifj. Bethlen István gróffal, akinek atyja a feje-

Lórántffy Zsuzsannával való összezördülése

Széchy Mária örvend, mikor Brandenburgi Katalin, majd idősb Bethlen István gróf önként visszalépnek az erdélyi fejedelemség birtoklásától és helyükbe Pázmány Péter bitoros kiszemeltje: I. Rákóczi György kerül Erdély fejedelméi székébe. Férjével szívesen megy hódolni Gyulafehérvárra, ahol már a keresztény erkölcs szoliditása uralkodik. Azonban Lórántffy Zsuzsanna nem tudja megérteni Széchy Mária kevert (nőies-férfias) személyiségét. Rendkívül rideg és túlszigorú vele szemben. Össze is csapnak heves szóváltással. Mikor Mária kiábrándulva távozik a fejedelmi udvarból, hallja, hogy Lórántffy Zsuzsanna is elhiszi a körülötte keringő pletykákat. Mária sértett önérzete még erősen háborog, amíg korán összeroppan férjét, ifj. Bethlen Istvánt eltemeti.

A gyulafehérvári temetés után az özvegyet Zólyomi Dávid kíséri Ecsedre. Zólyomi szerelmet vall neki, azonban kijelenti, hogy erről szó sem lehet, mivel Zólyominak él még a felesége! Ő pedig még gondolatban sem lesz házasságtörő! Jóbártságot azonban, ha szüksége lesz rá, majd igénybe veszi.

Közben megjelenik a fejedelmi udvarnál és panaszt emel az ellen, hogy Bethlennek minden erdélyi birtokából ki akarják őt tűrni. Ismét találkozik Lórántffy Zsuzsannával, aki előtt Istener esküszik, hogy a róla keringő pletykák a bosszú művei. Ő tisztá! Lórántffy Zsuzsanna ajánlja Mária számára, hogy legyen rozályi Kún István felesége, akkor végaszakad minden pletykának.

AGYÓVAL KERGETEI EL MÁRIA AZ ALFÉRJET

Széchy Mária keményen sérti, hogy most már másodszor akarják összehoronálni olyasvalakivel, akit még nem is ismer. Elég meggondolatlanul táborba szállt egyetlen jóakarójához és barátjához, Zólyomi Dávidhoz lovagol. Már hazakészül, midőn I. Rákóczi György kíséretével rajtakapja őket a találkának látszó egyszerű baráti találkóján. A fejedelmi terv érdekében gyorsan rendelkezik: Zólyomi Dávidnak örökös várfogság, Széchy Máriaé a Kún Istvánnal való azonnali házasságkötés jut keserű osztályrészül.

A protestáns lelkész előtt kötött kényszerházasságot követő reggel Mária megszökik „férj”-től. Déva vára alatt épült palotájába vonul vissza. Nemsokára jelentik neki, hogy Kún István négyszáz székely lovassal jön utána. Erre a hírrre Mária azonnal felmegy a várba, maga tölti meg az ágyúkat és összelövi a vár tövében fekvő palotaházat, amelyben Kún István és lovasai tehetetlen dühükben éppen fosztogatni kezdték. A teljes vereség után Kún István és hada gyorsan kerekedik old.

A kellemetlen incidens után Széchy Mária elvált Kún Istvántól anélkül, hogy igazi házasság valaha is lett volna közöttük.

Mária Tasnádon húzódik meg. Ha kilovagol,

delem után első személy Erdélyben. A fiatal pár első találkozásán azonban egy zavaró körülmény mellyen tragikussá teszi. A leendő férj követe: Zólyomi Dávid, akit kevéssel maga előtt küld Murányba ifj. Bethlen István. Széchy Mária szívét első szerelemre gyújtja. Mikor azonban megtudja, hogy nem ő a szüleitől választott vőlegény, szóval nem ifj. Bethlen István, kemény akaratával egészen Zólyomi haláláig féken tartja ezt az első szerelmét.

Férje társaságában bemutatkozik a gyulafehérvári udvarban, amelynek erkölcsstelen báli divatját lelke mélyéből megutálja. De leginkább megbotránkozik a már haladó Bethlen Gábor fejedelem nevének, Brandenburgi Katalinnak saját szemé előtt lejátszó bűnös házasságtörésén és Mária a maga férfias nyíltságával szemébe mondja Brandenburgi Katalinnak kemény, le-sújtó ítéletét. Brandenburgi Katalin bosszúból és hogy saját életmódját „igazolja”, az egyik fejedelmi bálon nyíltan megrágalmazza Széchy Mária-t és azt állítja róla, hogy Zólyomi Dáviddal van titkos viszonya. Mária elájul ennek az alávaló rágalomnak hallatára és azután távol marad a fejedelmi táncos éjszakáktól.

mindig fegyveres őrséget visz magával, sőt saját nyerge mellé is kétoldalt mordályokat akaszt. Elővigyázatosságból!

Mikor végre Murányba hazatér, királyhú anyja mindaddig börtönben tartja, míg Mária írásban le nem mond a királyhú Murányról. Megteszi. De Murányból kiszabadulva Nagymihályba lovagol, ahol az országbíró gróf Homonnay János előtt ünnepélyes írásbafektetett nyilatkozatban a tőle erőszakkal kikényszerített lemondást érvénytelennek jelenti ki és Murány várára örökösödési igényét bejelenti.

Anyja halála előtt kibékül vele és elismeri, hogy Éva és Kata leányaival együtt Murány Máriaé is.

WESSELÉNYI NADOR HITESTÁRSA

Ami ezután következik Széchy Mária életében: közismert. Gyöngyösi István „Marssal társalkodó Murányi Venus”-ából... Mária Murányt csellel 1644-ben a királyhú, daliás Wesselényi gróf, Magyarország főkapitányának kezére juttassa, akinek hitvese lesz. Az 1644-ben lefolyt esküvő (mivel az egész vidékről I. Rákóczi György protestáns vitzei minden katolikus ma-

A Wesselényi-összeszküvésben való részessége

A Wesselényi-féle összeszküvésbe Mária Anna is belekeveredik. Azonban nem történt volna semmi baj, ha jószághormányzója, Leszenyey Nagy Ferenc úrnője utasítását hűen követi. Az összeszküvés összeomlásakor ugyanis Széchy Mária parancsából az összeszküvés egész irattárát el kellett volna hamvasztani. Ezt azonban elfelelte, vagy talán nem akarta megtenni.

Az irattárt a királyi biztosok Murány várában 1627-ben megtalálták és ennek következménye lett három újabb kivégzés: a magyar Bónis Ferenc, a német Tattenbach gróf és a morva Drábik Miklós pozsonyi kúnhalála, harminc protestáns lelkész közel két évig tartó gályarabsága.

Széchy Mária sokat szenvedett a Wesselényi-féle összeszküvés felszámolásának idején. Egyideig várában, majd Pozsonyban volt, ahol éppen akkor mondják a császárváros összes tem-

Elcserélném

Kolozsvár, Pasteur ucca 10/c alatti UJ MODERN két szoba, konyha, előszoba és fürdő, stb.-ből álló

h á z a m a t

romániai házzal. Madin, Resita Str. Dragalina 40.

gyar papot elkergettek) a különben szilárdan katolikus Wesselényi döntésére protestáns lelkész előtt történt. Ez az akkoriban divó egyházi gyakorlat szerint nem érvénytelenítette Széchy Mária harmadik házasságkötését. Azonban Lipppay György hercegprímás lefolytatja ezt az eljárást, amely hivatalosan megállapította, hogy Széchy Mária másodikk házassága Kún Istvánnal semmisnek tekintendő, mivel „Széchy Mária a megfélemlítés zavarában erőszaknak engedve cselekedett és magát egy pillanatil sem tekintette Kún István hitvestársának”. Új áldást jelentett ez a Lipppay György hercegprímástól fogantatott döntés erre az igazi, szerelmi házasságra.

Ez a „rendezés” csak azután történt meg, amidőn Széchy Mária szívből visszatért a katolikus Anyaszentegyházba.

A katolikus vallásra visszatérő, de protestánsnak született Széchy Mária ekkor veszi fel az Anna nevet. A királyné sajátkezűleg irt levéllel és gyönyörűen felszerszámozott paripával kedveskedik Széchy Mária Annának. Wesselényi oldalán a katolikus hit buzgó gyakorlata közben Széchy Mária arra is igen ügyelt, hogy a gyanu árnyába se kerüljön. Ha férfivendéget fogad, Murányban mindig jelen van valaki. Így fogadja udvarában gróf Nádasdy Ferencet, akitől különben is retteg, mert ő az elmebeteg, a véreskezű Báthory Erzsébet unokája... Nádasdy mégis szeret éjti, hogy pár percre egyedül maradjon Máriaival. Ki akar kezdeni vele, hivatkozva öszekötötéseire, sőt Zólyomi Dávid esetére is... és az eredmény: Széchy Mária felpattanva e szavakkal mutat neki ajtót: „Most aztán pusztuljon szemem elől, gyegyelmed!”

A nádor-választáson mint jelöltek Zrinyi Miklós gróf és hadadi Wesselényi Ferenc gróf indulnak. Az ország akarata nádorra, a király képviselőjévé: Széchy Mária férjét, Wesselényi Ferencet választotta 1655-ben. Mária számára öröm is volt ez, de üröm is. Ez a magas hivatal akkoriban óriási reprezentációs kiadásokkal járt. Folyton növekedett a birtokok megterhelése, az adósok száma.

Mikor Széchy Mária nagynevű és érdemekben gazdag férjét boldog, békés házasság után a nádor végakarata szerint egyszerű ferencendi csuhában eltemeti, a nagyúr utolsó kívánsága szerint 1667-ben csak a jobbágyok százai kísérték utolsó útjára, akik öszintén könnyeztek kegyes gazdájuk távozása miatt.

plomaiban nap-nap után azt a kétezer gyászmi-sét, amelyeket I. Lipót a Wesselényi-féle összeszküvés hat kivégzettjének (köztük négy magyar-nak) a lelkiüdvéért bemutatni rendelt. Mária csak Bécsben tudja meg, hogy az ő élete a király kegyéből nem forog már kockán, de Bécsset el nem hagyhatja. Királyi kegydíjából él, míg végre a király megengedte a kemény matróznak, hogy hazájába, magyar földre távozhasson.

Köszegen telepedett le. Itt élt kis kegydíjából. Hires gyógyfű-gyűjteményt állított össze hamarosan és nagy szeretettel látogatta, kezelte gyógyteáival a város szegényeit.

Itt halt meg nagy lelki előkészület után. Temetést a közlegyi jésuita (ma bencés) templom sírboltjában helyezték nyugalomra.

Olasz Péter S. I.

Megszüntetik az antikommintern paktumot?

A Tass szovjetügnökség cáfolja a hírt

Moszkvából jelentik: A Hotsi című japán ujság azt írta, hogy augusztus végén Sztalin és gróf Schulenberg moszkvai német nagykövet között megbeszélés folyt, mely szerint a Szovjet, Németország, Olaszország és Japán közös megállapodásával megszüntetik az antikommintern paktumot. A Tass-iroda ezt a hírt valótlannak jelenti ki, mert Sztalin hat hónap óta nem is találkozott a moszkvai német nagykövettel. (Rador.)

Ismét Bécsben!

Írta: JAKABFFY ELEMÉR dr.

Evezredokon át Bécsben székelt egy hatalmas tényező, amely magát „Német-Római Szent Birodalmi Császárság”-nak mondotta, hatalmas jogomérít pedig Isten kegyelmét jelölte meg.

Csak hogy ez a császárság nem volt sem sajátosan német, sem római, de sőt birodalmi sem és legkevésbé szent. Hatalmának jogcíme sem az Isten kegyelme — abban az értelemben, ahogy birtokosai elhittetni igyekeztek, — hanem egy patrimonialis életfelfogás és az, amit Wallenstein így jelölt meg: „In meum Lager liegt Österreich!”

Ez a tábor, amely németeket, olaszokat, spanyolokat, franciákat, magyarokat, csehek, délszlávokat, románokat és még egy csomó nép fiait egyesítette, ez volt e hatalom igazi alapja, hivatása pedig: a kisebb hatalmi tényezők között a közvetítő, engesztelő, fékező és rendező szerep.

De mert hivatása ez volt, önmagával ellenlétebe jutott, amikor a császári korona mellé királyiakat is juttatott. Ezek a királyi koronák elterjedés nemzeti felfogásokat és érdekeket jelentettek és így, ha például az egyszemélyben császár, magyar és cseh király császári hivatását teljesítette, vagy a magyar, vagy a cseh királyság képviselő gondolatát juttatott ellentétbe, ami fokozatosan, de elkerülhetetlenül tekintélye súlyyodésához is vezetett.

Napoleon hadai szétverték a Wallenstein megjelölt táborát. A franciák gógós diktátora etetőtte a Német-Római Szent Birodalmi Császárság címét is. Amikor ennek helyébe az osztrák került Bécsbe, már rügyezett az a gondolat, amelyet a mai értelemben nemzetinek hívnak. Ezzel az osztrák császárságra új feladat hárult. A Duna völgyében a nemzeti öntudatra ébredt népek között a közvetítő, egyengető, fékező és rendező szerep.

Sajnos, a Bécsben székelt új császári hatalom ennek megfelelni nem tudott. De sőt, hogy deig-óráig még hatalmi tényező maradjon, közvetítés és fékezés helyett, versengést, sőt gyűlöletet szított a nemzeti gondolatot hevítt népek között.

Ez az önmaga szította versengés és gyűlölet döntötte le a második, az osztrák császárságot, amelynek romjain új rendet a tudatlanság, politikai lelkiismeretlenség és bosszú teremtetett.

Ezek eredménye, valamennyi dunai nép gazdasági lerongyolódottságában és politikai tehetetlenségében jelentkezett.

Bécsben pedig az új hatalmi tényező már sajátosan német, valóban birodalmi és így erőteljes képviselő lett. Amikor ez Rómában ugyanyan a hatalmi tényezőre talált és ezzel egyszeregre lépett, észlelte ugyan a szerep jutott, mint az a két elbukott császárságé lehetett: a közvetítés, dingesztelés, fékezés és rendezés a kisebb hatalmi tényezők, a nemzeti öntudatra ébredő népek között.

Hogy ezt a szerepeket miképpen töltik majd a jövő történetírója mondhatja meg.

BIHARI

angol és francia női divatterem

KÉSZIT EREDETI MODELL KREÁCIÓK UTÁN A LEGUJABB RUHÁKAT, KABÁTKAT ÉS KOSZTÜMÖKET A LEGSZEBB KIVITELBEN.

III. Piata Plevnei 6.

Örségváltás a francia sajtóban

A francia lapok egy csoportja, közvetlenül a Rendszerváltozás után, élesen a sajtószabadság ellen fordult. A harmadik köztársaságban a lapindítási jog korlátlan volt. Egy francia viszonyok között jelentéktelen, inkább csak formális kaució és egy még formálisabb, ártatlan közigazgatási bejelentés: ennyi volt minden feltétel. A becületrendet, ámbar sokezerényi büszke tulajdonosa volt, csak a rend tanácsának vizsgálata után lehetett megkapni. De a lapengedélyt, amellyel a köztársaság kultúrája és sorsa függött össze, bárki megszerezte. „Anarchia” — kiáltják most utólag az újságok.

A múlt század végén és ennek a századnak az elején a francia sajtó litterális jellegű volt és színvonalbelileg a legmagasabban mozgott. A korlátlan lapindítási jog azonban féktelen versengésnek vált a meleggyávé és ennek következtében a litterális jelleg lassankint vad amerikanizmus váltotta fel. A színvonal helyébe a bömbölő információ, a megfontoltság helyébe pedig a sokszor már eszeveszett szenzációhajhászás lépett. A sajtó régebben az igényességnek hódolt, újabb pedig a számnak. A lapok egy része a legalacsonyabb ingereket szolgált, divatját járta a magánproblémák riportáza, a címek valószínűsítő ordítottak s végül a plakátbűtök még a komolyabb reggeli sajtó első oldalán is nagyobb teret foglaltak el, mint maga a szöveg.

E bulvárversengés azután némely lapok részére hihetetlen üzleti sikerrel járt. Csak a közönség ízelést kellett etlalálni s a kasszába ömlött az arany. A Paris-soir példányszáma például rövid néhány év alatt negyvenezerről több, mint kétfélmillióra ugrott fel. Mi volt e siker magva? Bármilyen hihetetlenül hangozzék is: a bicikli. A lap elhatározta, hogy „megjatsza” a Franciaország körüli kerékpárversenyt, amely minden évben egy hónapon át tart és a köztársaság legnagyobb sporteseménye. A Paris-soir a versenyzőket autókban, távfényképezőkocsikon és repülőgépen követte. A verseny állásáról félóránként jelentette meg kiadványát, illetve belinogramos képanyaggal: a Bordeaux közelében repülőre felvett fotográfia negyedórán belül már a párisi útcán volt szemlélhető. A sportszenvedélyeket ez az őrdögi, vizuális hírszolgálat a végtelenségig korbácsolta.

Ez a vizualitás lassanként a szerkesztés alapelmévé lett. A marseillei királytragédia anyagát fotográfiákban tíz perccel a merénylet után ismertette a Paris-soir. A gyilkos lövés 4 óra 10 perckor dördült el. Tíz perccel később, amikor még senki sem tudta azt, hogy az uralkodó él-e,

vagy hal, a Soir teljes első oldalán már megjelent a helyszíni felvétel: a király a revolverlövés után élettelenül hanyatlik el gépkocsijának ülésén. Újabb tíz perc múlva egy másik felvétel: Georges tábornok kardjával leüti a merénylő Klement.

A hajszá végül a legalaposabban elfajzott s a komolyabb újságok csak nehezen élhettek az ilyesiklandozó, kiáltó bulvársajtó árnyékában.

Az amerikanizált sajtó ez aranykorszakának az összeomlással befellegzett. Szinte valószínűtlen példányszámok eltolódások következtek be. A Paris-soir-t például 200.000 példányban nyomták most, tehát a régi példányszám tíz százalékában. A Petit Parisien, amely eredetileg szintén kétfélmillió példányban jelent meg, ma 150.000 példányt dob az utcára. Némely lapok egykori olvasóközönségüknek csak mikroszkopikus töredékét őrzik meg. A nagy párisi hetilapok, amelyek régebben félmillió olvasóközönséggel rendelkeztek, ma alig jelenhetnek meg 10—15.000-nél több példányban.

Mi az oka ennek az elsorvadásnak? Elsősorban kétségtelenül az, hogy a párisi sajtó a kormányral együtt vidékre menekült és az országok megszűlése alatt álló kétharmadára nem juthat be. Másodszorban az, hogy a papírhiány következtében a lapok egyöntetűen 2—3 oldalon jelennek meg. E két oldal nem enged meg semmiféle zsurnalisztikai kuszárvgást sem. A sajtó területre csak a legszükségesebb s egyébként uniformizált, hírszolgálati anyag fér be. A vidéki sajtó, a maga otthonos helyi és nyomdai körülményei között, jobb most, mint a fővárosi vendéglapok. Ezért a laptekinetelyek mérlegén is nagy változás esett. A vidéki sajtó súlyos és befolyása egyenrangúvá ált a fővárosi sajtóval.

A fenti okokon kívül az egyes orgánumok irányváltása is hozzájárult a példányszámok megrokkadásához. Az Oeuvre például a radikális polgárság legszükségesebb napilapja volt, az Angliával való szövetségi éharcosa, athetikus egyházellenes színezettel. Ma az Oeuvre a szélsőjobboldal lapja, az anglofóbia éharcosa s a németekkel szemben való szinte meghódolásszerű egyezkedést sürgeti. Mindez természetesen csak merőben átszervezett szerkesztőségi gárdával lehetséges. Ennek megfelelően az újságnak újja kell szerveznie olvasótáborát. Nem nagyon tévedhetünk, ha azt hisszük, hogy a régi, néhány százézeres klientélából több maradt volna meg néhány ezernél.

A francia sajtó örségváltását, röviden, így lehetne jellemezni: a konzervatív lapok mérsékeltek és higgadtak maradtak, a baloldali sajtó viszont, minden átmenet nélkül, a jobbszélre csapott át. A túlzó és mérges jelszavaknak e korszakában a katolikus egyház napilapja, a Croix, a nagypolgári Le Temps, a nagyiparosok Journal des Débats-ja, az arisztokratikus Figaro tartózkodnak minden izgatástól, túlzó hangtól és uszítástól. Nem érdekeltek mozzanatt, hogy a királypárti Action Française, amely évtizedek óta az idegengyűlölet és a zsidóellenesség orgánuma volt, az új helyzetben mérsékelte tónusát és politikáját. A lap most is a régi irányt követi, de a sokszor oly bárdolatlan szenvedélyt a patriarchalizmus tónusa váltotta fel.

Csomó lap nem élte túl a vihart. A szociálistá párt hivatalosát, a Populaire-t, betiltották, a szakszervezetek napilapja pedig, a Peuple önmagától szünetelt ki. Megszűntek a következő lapok is: a katolikus L'Aube, a mérsékelt radikális L'Ére nouvelle, a szélsőnemzeti, de angolbarát L'Époque.

A magyar csapatok bevonulásáig szesztilalom volt Szatmáron

Szatmárról jelentik: Az Országos Magyar Párt szatmári tagozata einökségének előterjesztésére Bodoroaga őrnagy, a csendőrség és a rendőrség parancsnoka, Szatmáron és a megyében általános szesztilalmat rendelt el. Vasárnap délután a rendelet értelmében az összes kocsmákat bezárták. A vendéglőknek és kávéházaknak is megtiltották a szesz italok árusítását. A tilalmi rendelet a magyar csapatok bevonulásáig maradt érvényben.

Magyar fiatalember szenzációs találmánya

Janó Antal harminckilenc éves újszentesi szárazasú temesvári lakos, aki régóta foglalkozik vezérszettel, három és fél évi kísérletezés után olyan estéket talált föl, amely a vele bevont fát megvédi az elégetéstől. Amíg a vas 1700 fok mellett olvad, addig a Janó-féle festékkel bekenett faanyag még 4000 fok mellett sem gyulladt meg. A festék nemcsak a fűznek, hanem a legmaróbb savaknak és gázoknak is ellentáll. A légügyi minisztérium 1940 augusztus

14-én kelt 1731 számú rendelettel engedélyt adott a találmány gyártására és forgalombahozatalára. Janó Antal tegnap délelőtt Danila nyugalmazott tanfelügyelő kíséretében megjelent Ciupe Gheorghe dr. királyi helytartósági vezértilkárnál, aki megengedte, hogy a találmányt kedden délután öt órakor a helytartóság udvarán gyakorlatilag bemutassa.

A német-román kulturkapcsolatok kimélyítése

Berlinből jelentik: A hét folyamán a német birodalmi külügyminisztérium a németországi Román Intézet vezetőjének tiszteletére az Adlon szállóban teát adott, amelyen résztvettek: Brateanu Victor teljhatalmú miniszter, Sextil Puscariu tanár, a Román Intézet elnöke, Manoiescu Gr., az intézet igazgatója, Tulescu kulturaművész. A birodalom részéről megjelentek: Branweiler propagandaügyi igazgató, Linger kul-

türegyezményi főnök, Gamilscheng tanár, a romániai Német Intézet igazgatója, Roth Scurla, Wiledner tanár, Koch és mások. Ez alkalommal megnyilvánulásra került a németországi Román Intézet létesítésével keletkezett rokonszenv és az, hogy az intézet a legjobb eszköz a két ország közötti jóviszony és kulturkapcsolat létesítésére. (Rador.)

HIREK

MEGJELENIK:

Minden napon a vasárnapokat és ünneppnapokat követő napok kivételével.

ELOFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön házhoz való kézbesítéssel együtt magánosoknak havonta nyolcvan lei, negyedévre 300 lei, félévre 450 lei, egész évre 900 lei. Nyugdíjasoknak házhoz való kézbesítéssel együtt havonta hetven lei, negyedévre 200 lei, félévre 400 lei, egész évre 800 lei. Magyarországon havonta 4 pengő, negyedévre 12 pengő, félévre 22 pengő és egész évre 40 pengő. Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak, vállalatoknak és részvénytársaságoknak egy évre 1200 lei kézbesítéssel együtt.

TELEFON:

23-10 és este 10 óra után: 28-15.

Lugosra mennek a szatmári román hatóságok

Szatmárról jelentik: Vasárnap délelőtt tizenegy órakor Hateganu ezredes-prefektus elnöklétével a megyeházán a román hatóságok és közigazgatás vezetői értekezletet tartottak. Az értekezleten az ezredes-prefektus közölte a hivatalvezetőkkel, hogy a román kormány határozata értelmében Szatmárról távozni akaróknak vasárnap este 9-ig kell hagyniuk a várost. A hivatalok egyelőre Lugosra költöznek, mert a kormány itt jelölte ki számukra helyet. A rendőrségen pedig ez alatt tovább folytatók a távozás előkészítései. Az udvaron mágyárt raktak és az iratok nagy részét elégették. A falakon üres képkeretek merednek a szemlélőre. A képeket a rendőrség magával viszi, a keretek, a melyek a berendezéshez tartoznak, itt maradnak. Délután és este az uccákon bútorokkal, hivatal berendezésekkel megrakott szekerek hajtottak az állomásra. A megyeháza irattárának egy részét még tegnap délelőtt becsomagolták. A berendezés természetesen itt marad. A megyei múzeumból csak a román vonatkozású dolgokat vitték el. Az érc- és pécsetgyűjtemény vasárnap délután még érintetlen volt. A postáról tegnap délelőtt az utolsó Hughes gépet is elvitték. Délután két bucarestii felügyelő érkezett Szatmárra és személyesen felügyelték a csomagolásra. Hétfőn egyébként a dohány-árudák nagy része bezárt. A közönség ugyanis olyan tömegben rohanta meg a tözsdéket, hogy azok nem bírták az ostromot és beszüntették az eladást. Másutt a dohány-cikkek kifogytak és emiatt kellett a tözsdét bezárni.

— Megszűnt a jelentkezés a tartalékos tisztitanfolyamra. Bucurestiből jelentik: A nagyvezérkar hivatalosan közli, hogy a mai nappal megszűnt az ehetősége az összes fegyvernemekben a tartalékos tisztitanfolyamra való jelentkezésnek.

— Magyarország területén tilos bármilyen gyűjtés. Budapestről jelenti a MTI: A belügyminiszter rendeletet adott ki, amely szerint az ország területén további intézkedés, semmiféle újabb adománygyűjtést nem engedélyeznek.

Aki vigyáz a szájára és a nyelvére, sok kellemetlenségtől kíméli meg magát. Hogyan akarod, hogy mások elrejték titkodat, amikor te sem tudod elrejtetni azt.

(—) Az új helytartósági palota bútorzata. A legfelső árlejtési bizottság utasította a királyi helytartóságot, hogy az új helytartósági palota bútorzatának szállítására új pályázatot írjon ki. A királyi helytartó, a vezértitkár irodái, valamint a fogadótermek számára a palota stílusában készült bútorokat kell rendelni, a többi iroda számára pedig modern és gyakorlati berendezést.

— Opera egy óráról. Hans Brehme most fejezte be a stuttgarti órák című új operáját, amelynek tárgyát egy elzászi mondából merítette. Az opera annak a férfinak sorsáról szól, aki a strassburgi jóm első asztronómiai óráját szerkesztette.

— A férfiak javára toldók el a német születési arányszám. Az 1939. május 17-i német népszámlálás adatai szerint a nők számbeli túlsúlya Németországban hovatovább eltűnik. A férfilakosság száma az 1933-as népszámlálás óta 4,5 százalékkal, 17.090.000-ről 38.752.000-ra, a nők viszont ugyanakkor csak 3,2 százalékkal, 39.351.000-ről 40.612.000-ra emelkedett.

— A megmondhatatlanság áldozata. Szatmárról jelentik: Erdélyi Károly illatszertáros többedmagával a határ felé igyekezett abban a hiszemben, hogy a magyar honvédség csapatai hétfő délután jönnek be a városba. Eddig még nem teljesen tisztázott körülmények között az őrsön álló katonák fegyverét használta. A golyó Erdélyi Károly nyakszirtjébe fúródott és a 47 éves embert megölte. A társaságban lévő Nagy nevű fiatalember combját fúrta át a golyó. Ennek sérülései nem súlyosak és Mátyás király uccai lakásán ápolják. Erdélyi Károly holttestét Pusztadarócza szállították és ott ravatalozták fel. A nyomozás folyik a szerencsétlenség körülményeinek megállapítására.

(—) Néhai Sagovici dr. volt főjegyző emlékezete. Ma, vasárnap, délelőtt tíz órakor a mehalai görög keleti román templomban gyásztiszteletet tartanak néhai Sagovici Sámuel dr. volt városi főjegyző lelki földvért. A kegyeletes megemlékezést a városi tisztviselők egyesülte, a család és a mehalai egyházközség rendezte.

Hogyan akarod, hogy más megőrizze titkodat, amikor önmagad nem vagy titoktartó.

— Nagymennyiségű gyapjú fonalat lopott a Rocca harisnyagyár egyik alkalmazottja. A temesvári Rocca harisnyagyár igazgatója feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettes ellen, aki sorozatosan nagy mennyiségű gyapjú fonalat lopott a gyárból. A rendőrségi vizsgálat során a gyaru Jerner Viktor 35 éves gyári alkalmazottra terelődött, mire a rendőrség házkutatást tartott Jerner lakásán. A kutatás eredményeképpen nagy mennyiségű lopott fonalat találtak elrejtve a lakásban. Jerner beismerte a rendőrség előtt, hogy ő követte el a lopásokat. Az üzemben naponta kisebb mennyiségű gyapjú fonalat rejtett a ruhája alá és zsákmányát esténként sikerült a lakására csempésznie. A megtévedt ember azzal védekezett, hogy szűkös anyagi körülményei készítették a lopásra. A gyár kára mintegy 20-30 ezer leire becsülhető. Ennek egy része azonban megtérült, minthogy az áru egy részét megtalálták Jerner lakásán és visszaadták a gyárnak.

Mozik

Werner Ilse vidáman tekint a világra az „Első élmény” és a „Kisasszony” című UFA filmek nagy sikere után.

MOZIK MŰSORA:

Vasárnap és hétfő:

- APOLLÓ: Az első kaland (német film).
- CAPITOL: Ördög és fruska (angol film).
- CORSO: Tarantula (német film).
- SCALA: Halál Hawaii (angol film).

— Megmérgezte magát. Gutmann Ofelia harmincöt éves józsefvárosi, Vacarescu utcában lakó asszony öngyilkossági szándékkal ismeretlen méreggel megmérgezte magát. A mentők kórházba szállították. Tettenéket okát nem ismerik.

(—) A városi villanytelep május működése. Az év májusában a városi villanytelep összesen 2 millió 66.124 kilowattóra villamos áramot termelt, körülbelül százezer kilowattórával többet, mint a múlt esztendő ugyanazon hónapjában. Ebből felhasználtak a háztartásokban 219.217, közvilágításra 63.425, motorok hajtására 798.297, nagyfogyasztóknak adtak 372.614 és a villamos vasút tüzemű berendezésére 181.260 kilowattórát. A villamos áram termelésére 1.240.381 kiló kőszénre volt szükség. A városi villamos vasút májusban összesen 1.439.650 — kétszázszázaléknál több, mint tavaly ugyanazon hónapban — utast szállított. A villamos kocsik együttvéve májusban 275.166 kilométert futottak be.

(—) Tanonciskola beiratások. A temesvári római katolikus fiútanonciskolában (piarista épületben) a beiratások hétköznapokon délután 4-7 óra között vannak. Beiratkozhatnak magyar anyanyelvű tanoncok. A beiratások az állami anyakönyvi hivatalon, a tanoncszerveződésten és az utolsó iskolai bizonyítványt kell beadni és négyszáz lejt fizetni. A javítóvizsgák szeptember 12-én délután négy órakor lesznek. A javítóvizsgák elmulasztása esetén a tanulónak meg kell ismételnie az osztályt.

(—) Herskovits Augustza zongoraművész, államilag képesített okleveles zene tanár szeptember 15-én megkezdte oktatásait kezdők és haladók részére. Előkezdi akadémiai vizsgáira is. Angol jazz-tanítás. Cím: H. kerület Str. Vlădica Bădescu 3. I. emelet. Jelentkezni lehet délelőtt 10-12 és délután 3-5 óra között. Telefon: 32-30.

Napoleon egyik híres államférfia mondotta: Az emberek annyit hazudnak, hogyha minden hamis szavuk egy tégladarabbá válna, fel lehetne építeni velük Babel-tornyát.

(—) Házasságok. Az anyakönyvi hivatalban szombatban a következő házasságokat kötötték: Hofgärtner Vilmos magántisztviselő és Hasenfratz Mária Anna, Bereng Jenő villanyzerelő és Szécsényi Ilona, Paian Romulus postatisztviselő és Ciocarlan Ecaterina, Brinzeu Traian tisztviselő és Vladulescu Margareta, Starcovici Marinea vendéglős és Székely Zsófia, Entner József szolga és Sittner Rozália. Iancu Petre cipész és Petrov Danita, Borza Gyula kereskedő és Varelisin Ilona, Sárbu Gheorghe vasúti tisztviselő és Cionca Mária, Urban Péter kereskedő és Daróci Irma, Harián Pál lakatos és Czángi Juliánna, Morán Hugó Antal pék és Lázár Mária.

(—) Születések. Az anyakönyvi hivatalban a következő születéseket jelentették be: Stancio Ljubomir tanító Szabolodán nevű fia és Suvagan Danila iskoláigazgató Miron nevű fia.

(—) Erdélyi jegyzők Temesvárról. Szamos tarományból a jegyző és egy főszolgabíró érkezett Temesvárra és jelentkezett a királyi helytartóságon. A helytartóság a lehetőséghez képest gondoskodni fog elhelyezésükre.

— Állampolgárságok elvesztett francia bankok és hírlapok. Vichyből jelentik: Az új kormány rendelete folytán állampolgárságukat elvesztették: Pierre Cot, volt légügyi miniszter, Eduard de Rothschild báró, Philip Henry Robert, Morris de Rothschild, Leon Stern, Moritz Stern, David Weill, Eduard Jonas, Henry d. Kerillis, Jeneviev Tabuis, Emil Bourret, André Gerand (Pertinax) és Elie Joseph Bois. (Rad.)

Aki vigyáz a szájára és nyelvére, sok kellemetlenségtől kíméli meg magát. A bölcs megtanul hallgatni és engedelmeskedni.

(—) Több a halálozás, mint a születés. Temesvárról az esztendő első hét hónapjában összesen 73 temesvári illetőségű gyermek született és 893 t mesvári illetőségű egyén halt meg. A hét hónap alatt tehát 174 halálozással több volt, mint a születés Magyar nemzetiségű gyermek a hét hónap alatt 21 született és 216 magyar nemzetiségű egyén halt meg. A természetes apadás tehát 15 lélek.

(—) Vasutasok újabb áthelyezése. Közölték hogy számos vasutat Erdélybe helyezték át. A következő tevéken kivül újabban a következő temesvári vasúti tisztviselők kapták meg az áthelyezést: Hinner Baltazar dr. főellenőr, Gerda István főellenőr, Moldovan Ioan ellenőr, Králics Károly ellenőr, Feneşny János ellenőr, Oster Péter ellenőr, Mac Sándor pénztáros, Takács Zoltán pénztáros, Székely János pénztáros, Rustyák János pénztáros, Rustyák József főellenőr, Briza Mária pénztárkezelő, Teleki Jakab vonatvezető, Vadas Mihály vonatvezető és Sirovica Mihály főkempakezelő. Valószínűleg még további áthelyezések várhatók.

A politikai pártok támogatják az új rendszert

Bucurestiből jelentik: Bratianu Constantin I. C., a nemzeti liberális párt elnöke a párt tagjaihoz a következő felhívást intézte:

— Mint a nemzeti liberális párt elnöke, azon nehéz körülmények között, amelyben ma az ország van, kérem politikai barátaimat, adják meg a kormánynak a rend és az uralom megerősítése iránt segítségüket és tartózkodjanak mindenféle nyilvános tüntetéstől és megnyilvánulástól. Constantin I. C. Bratianu.

A nemzeti-parasztpárt az újságnak a következő nyilatkozatot küldötte:

„A nemzeti-parasztpárt, mint természetes és előrelátó eseménynek veszi II. Carol király lemondását, azon politika után, amelyet az utolsó években folytatott. A nemzeti-parasztpárt megőrzi alkotmányos és monarchikus felfogását Mihai királlyal szemben és a hűség érzésével kívánja neki, hogy az egész román nemzet javára boldog és szerencsés uralkodása legyen. A párt a mélyen sértett nemzeti érdekek és a román nép millióinak elidegenítése idején a nemzeti ellenállás politikájának a híve és azt ajánlja, hogy a megcsönkített Románia helyreállításáért minden eszközzel harcolni kell.

(—) Életant pincér. Klein Béla, harminchét éves temesvári pincér, tegnap délután a Józsefvárosban öngyilkossági szándékából súlyos sebet ejtett a nyakán. A mentők a Bega-szantatóriumba szállították. Állapota súlyos.

(—) Áthelyezett tisztviselők. A temesvári betegségyógyászati kórház orvosai közül Wellisz Ferenc dr., Vaniss László dr. és Török András dr. orvosokat Nagyváradra, Csatóry Olga és Borka Alajos tisztviselőket Szatmárra helyezték át. Szekeres György és Weltner István városi tisztviselőket, akik az egyesített kisebb városi vállalatok kötelékébe tartoznak, Kiozsvárra helyezték.

Weygand tábornok szerencsés kimenetelű balesete

Clermont Ferrandból jelentik: Weygand tábornok pénteki repülőbalesetével kapcsolatban a Le Journal a következő részleteket jelenti:

A tábornokot szállító repülőgépek egy erdő felett elromlott a motorja és kényszerleszállást kellett végeznie. A kényszerleszállás kísérlet közben a gép lezuhant, de mire a környéken dolgozó földművesek odarohantak, Weygand tábornok már kigurított a gépből. A tábornok csupán az arcán szenvedett horzsolásokat, a vele együtt levő 3 utas is csak könnyebben sebesült meg, a gép pilótája azonban lábát törte. Weygandot a Dimonje kórházba szállították, azonban este már elhagyhatta a kórházat.

— Újabb nagy földrengés Törökországban. Ankarából jelentik: Újabb földrengést jelentettek Törökországból, ahol legsúlyosabban Karahissar városa, mely jól ismert gyógyvizéről, rongálódott meg. Nem lehet tudni egyelőre, hogy halálos áldozatokat követelt-e a földrengés.

— Új helyettes külügyi népbiztos neveztek ki. Moszkvából jelentik: A népbiztosok legfőbb tanácsa Andrejovics Januarevics Konisevskit helyettes külügyi népbiztossá nevezte ki.

— A Führer üdvözlő távirata Brazília elnökéhez. Berlinből jelentik: Brazília függetlenségének kiáltását most ünnepeleik meg díszes jubileum keretében. Ez alkalomra a Führer üdvözlő táviratot küldött a brazil köztársaság elnökének.

(—) Tűz a Gyárvárosban. A gyárvárosi állomás mentén a Vadászterd felé vezető uton, a Vesta-Petrol társaság tulajdonát képező telepen tegnap délután öt óra tájban egy szénakazal kigyulladt és percek alatt nagy lánggal égett. A tüzet valószínűleg az egyik mozdonyból kipattanó szikra okozta. Az idejében megjelent tűzoltóság véget vetett a veszedelemnek. Megnehezítette az oltást, hogy a közeli víz nem volt és a gyárvárosi állomás mentén levő csatornákkal autóval kellett az oltáshoz szükséges vizet szállítani. Egy szénakazal és két kisebb boglya lett a lángok áldozata. A kár haterzer lei.

— Brassóba helyezik át a kolozsvári Kereskedelmi Akadémiát. Bucurestiből jelentik: A fővárosi lapok jelentése szerint felmerült az a terv, hogy a kolozsvári Kereskedelmi Akadémiát Brassóba helyezik át. Ebben a kérdésben végleges döntés még nem történt.

Szűkebbkörű francia kormány alakult

Laval maradt a miniszterelnök helyettese. Weygand tábornok különös megbízatása

Vichyből jelenti a Havas ügynökség: Péntek délután 5 órakor összeült a minisztertanács és azon a miniszterek lemondtak. Petain tábornok megköszönte a miniszterek súlyos időkben nyújtott támogatását. Este fél 7 órakor újabb tárgyalás volt Petain tábornok elnökelete alatt. Ezen Laval, Allibert, Boudoin, Bouthillier, Darlan tenger- és Weygand tábornok vettek részt. Az ülés után a következő jelentést adták ki:

„A kormány tevékenységének megerősítése érdekében Petain tábornok úgy határozott, hogy egy nyolc tagú minisztertanácsot bízik meg a teendővel, amely a kormányzás elveit lefekteti és azután azokat törvénybe iktatja. Ennek a minisztertanácsnak a tagjai Petain tábornok elnökelete mellett Laval miniszterelnökhelyettes, Allibert igazságügyi, Boudoin külügyi, Bellin munka és iparügyi, Bouthillier pénzügyi, Hutzinger tábornok hadügyi, Darlan tenger- és Weygand tábornok tengerészeti,

Peyrouthon belügyminiszter. A minisztertanácsot rendeletet kabinttanács készíti el Laval elnökelete mellett. Ebben a kabinetben minden államtitkár részt vesz, részben miniszteri rangban. A már említettek kivül az új kormányban a következők foglalnak helyet: Caziot, földművelésügyi és élelmiszerügyi, Bergerey tábornok légügyi, Ripperth, a párisi egyetem jogi fakultásának dékánja, közoktatási és ifjúságügyi, Berthelot közlekedésügyi, Platon ellentengernagy gyarmatügyi miniszterek. Részt vesz még a kormányban Weygand tábornok is, mint a Francia Afrika kormányainak megbízottja, akinek különös feladata a birodalom biztonságának védelme. E minőségében Weygand minden eszközzel odahatni tartozik, hogy elejét vegye azoknak az intrikáknak, amelyekkel a gyarmatokat elakarják távolítani és ezzel a birodalom egységét gyengíteni.

Tervszerűen folyik az átengedett területek kiürítése

Bucurestiből jelentik hivatalosan: A megállapított terv szerint pénteken az erdélyi kiürítési második zóna adatott át. Csapataink a következő vonalon állanak: Teleg—Szaldbágy—Nagybánya—Láposföld—Telcs—Borsa. A művelet teljes rendben és minden incidens nélkül folyt le. Az anyag elszállítása a megállapított terv szerint történik.

Szombaton a nagyváradi román—magyar vegyes bizottság közös megegyezése értelmében a ma-

gyar csapatok a kiürítésre szánt terület harmadik övezetét szállták meg. Ebben az övezetbe tartoznak Mezötelegd, Szilágyoslyó, Zsibó, Szilágyeseh, Felsőbánya, Petrova és Viso ismert nagyobb helységek. A kiürítés és átvétel mindenütt programszerint, a legteljesebb rendben, minden zavaró incidens nélkül folyt le. A román csapatok most a Csucsá—Zilah—Borsa vonalon állnak, amelyet vasárnap adnak át a magyar honvédségnek.

Beszüntetik a rekvirálásokat

Popovici Victor ezredes-prefektus hivatkozással a belügyminiszternek 11.550 számú körrendeletére közli, hogy a nagyvezérkar 1940 szeptember 4-én kelt 13.335 számú határozatával a folyamatban levő rekvirálásoknak azonnali beszüntetését rendelte el. Kivételt csupán a gépkocsik képeznek, amelyeket

tovább is rekvirálnak.

A gépkocsi rekvirálása valószínűleg azért történik tovább is, mert azokra az átengedett területek kiürítésénél szükség van. A rekvirálások beszüntetése különösen a gazdaközönség körében váltott ki nagy elégedettséget.

Hivatalos harctéri jelentések Megtorlás Berlin bombázásáért

Berlinből jelentik: A német főhadiszállás jelenti szeptember 6-án a német repülők Dél-Angliában több katonai célpontot támadtak. Bombázták a Rochesterben levő repülőgépgyárat, valamint a Tahmeshavei petroléum raktárakat és a Kenley repülőteret.

Az angol vadászgépek fölverték a harcot a német repülőgépekkel, de kénytelenek voltak súlyos veszteségek után távozni. Az éjszakai támadások során főleg repülőipar-telepeket és kikötőket bombáztak a német gépek, valamint súlyos károkat okoztak Liverpoolban, Manchesterben Derby grófságban. Egy 6000 tonnás angol kereskedelmi hajót, mely karavánban haladt, Aberdentől északnyugatra elsüllyesztették.

Ezekkel a támadásokkal párhuzamosan tovább folytak az angol kikötők aknával való elzárása.

Az angol repülőgépek az elmúlt éjszaka ismét támadást intéztek Berlin ellen és rendszertelenül ledobott bombákat a belvárosban anyagi károkat okoztak s néhány polgári áldozatot követelt. Ezért a támadásért a német repülőgépek megtorló válaszul bombákat dobtak London-

ra és igen nagy eredményeket értek el és lángba borítottak egy London külvárosában épült hajógyárat.

Az elmúlt éjszaka Thameshavenban ledobott gyújtóbombák nagy tüzet okoztak. Az angolok 67 repülőgépet veszítettek, melyek közül 52 légi-harc arán, 13 gépet pedig a földön, 2 gépet pedig a légelhárító ágyúk pusztítottak el.

HAIFÁBAN NAGY TÜZETEK OKOZTAK AZ OLASZ BOMBAVETŐK

Rómából jelentik: A Stefani közli a 92-es számú főhadiszállási jelentést: Az olasz repülőgépek

ismét bombázták Haifa város központi petroléum telepeit és nagy tüzeket okoztak.

Eszakafrikában légi egységeink Alexandriát és Marsa Matruh közötti vasúti hálózatot bombázták. A bombavetőket ellenséges vadászgépek támadták meg, ezek közül azonban előbb kettőt, majd pedig újabb három légi-harc során lelőttünk. Egy hajókaravánt, amelyet hadicirkálók követtek, ugyancsak megtámadtak az olasz repülőgépek és az egyik cirkálót súlyosan megrongálták. Valamennyi repülőgép visszatért a támaszpontjára.

Leáll a légiforgalom a Dardanellák tájékán

Isztanbulból jelentik: A DNB jelentése szerint a „Vakit” című török lap arról számol be, hogy a katonai szakértők előterjesztésére a török kormány megtiltotta minden légi forgalmat a Boszporus, a Dardanellák és a határok felett Bulgária és Görögország felé.

Leles ünnepség II. Péter király születésnapján

Belgrádból jelentik: II. Péter király születésnapját különös fénnel ülték meg Ljubjanában, ahol a székesegyházban tartott háláadó istentiszteleten maga az ünnepelt II. Péter király, valamint Pál régensherceg és Olga hercegnő is résztvettek. Az istentisztelet után a király jelenlétében felavatták Sándor király szobrát.

A párisi polgár is szívesen tölti idejét a kávéházban és a jó fajta vendéglőben

Írta: AUBERMANN PETER

Párisba való érkezésem után — persze nem az idén, hanem jónéhány év előtt — nem kellett törődni a fejemet, hogy melyik szállodába menjek lakni. Ismerősöm még kellő időben gondoskodott megfelelő helyről a Rue du Sommerardban. Ebben a szállodában az udvarra nyíló szobám csendjét nem volt sok időm élvezni, mert tisztelt szomszédaim rendszerint egetverő robajjal csörtettek haza. Ehhez pedig legalkalmasabbnak az éjjeli időt találták. Párisi szállodában lakni tehát nem mindig valami eszeveszett gyönyörűség és mégis a párisi lakosság legnagyobb része szállodákban lakik. A legtöbb szállodában azonban szegény emberek tanyáznak, akiknek nincs elegendő pénzük, hogy lakást béreljenek, nem rendelkeznek semmiféle bútorral és a házbér negyedévi garanciaösszegét sem tudják előteremteni. Ezekben a kis szállodákban lesújtó szegénység húzódik meg.

A KÁVÉ GYATRA LÉ

Vendéglőkben és kávéházakban Párisban nincsen hiány. A párisi ember minden ürügyet felhasznál arra, hogy betérjen a bistroba. Igen sokan itt fogyasztják el reggelijüket, állva, vagy magas székeken ülve szürcsölik forró kávéjukat, amely mellől nem szabad hiányozni a kiflinek, vagy a hajszálvékonyan bekenet vajkenyérnek. Aki tehát egyedül, vagy szállodában lakik, annak alig van kedve reggelit készíteni magának és ezért találhatók a bistroban nagyobb részt diákok, üzleti alkalmazottak, munkások és utazók. A kávé ezekben bizony igen gyatra minőségű, ók egyszerűen „jus“-nek. Lének nevezik, de jobb elnevezést nem is érdemel. A párisiak sok cukrot hajgálnak bele és a zamatos ízt ilyformán az édesség és a kávé forró volta pótolja. A kiszolgálást fehér kabátú pincérek végzik. Jó hírnévnek örvendenek Párisban a külföldi vendéglők. Jó konyhájuknak, szolid áraknak és a vendégek legapróbb igényeit is figyelembe vevő kiszolgálásnak tudható be, hogy ezek hamarosan föléje kerültek a francia vendéglőknek. Akárcsak nálunk is, a vendéglők gyorsan váltakozó közönségével szemben, a francia „Café“ is az újságolvasó, bámszékű, feketézó és tereferelő időmilliomosok főhadiszállása. Párisban a legkülönfélébb foglalkozású egyéneknek is megvan a maguk találkozóhelye.

CSÓKOLÓZÁS RENDŐRI ASSZISZTENCIA MELLETT

Az, aki bokros teendőinek elintézése érdekében déli tizenkét óra előtt öt perccel találna befontani egy állami hivatalba, vagy bankba, annak semmit sem intéznek el, akármilyen fontos és sietős is az ügy. A tisztviselőkkor már útra készen állanak, a hölgyek feltették kalapjukat, az urak pedig kézmosáshoz fogtak. Pont tizenkettőkor az üzletekből, hivatalokból megindul az emberáradat. Tizenkét és két óra között, a déli időben nemesak az ebédet kapják be, hanem sok mindent nyelbeütnek, aminek tulajdonképpen esti üzletzárás után volna a helye. A déli két óras szabad időben szoktak találkozni a szerelmeseik, akik az otthoni szigorú felügyelet miatt este nem mehetnek légyottra. Sebtyben magukba dobálnak egy kis enniválót, hogy a hátralévő másfél órát egymásnak szentelhessek. Rendszerint a közeli park padján üldögélnék, egymás kezét fogva. A fiú szíve hölgyét átkarolva, zavaratlanul teszi a szépet. Mindenféle restelkedés nélkül, a nyilvánosság előtt, anélkül, hogy a rendőr közelébe, ajkaikat csücsösítve, cuppanós csókokat osztogatnak egymásnak.

AZ EVÉS A FRANCIA EMBER FŐLVEZETE

A főétkezés, a dejeuner, a francia mindennapi életében a nap legkimagaslóbb eseménye. A vendéglők és étkezdék repedésig tele vannak éhes vendégekkel. Nem nézik szívesen, ha a vendég ebéd után ottragad kedélyes poharazás címén. Erre való a kávéház és nem a vendéglő. Az evés a francia számára létének egyik legkellemesebb eleményét jelenti. Az igazi francia élvezni akarja az ételt és ezért a rákempert mellett marad. Igen, a francia hajlamos arra, hogy „gourmet“, inyen legyen, nemesak „gourmand“, azaz nagyevő. A felsőbb körökben a konyhaművészet a nehéz idők ellenére is virágzik. Ez a konyhaművészet, amely

régi hagyományokra tekinthet vissza, kétségtelenül egyes ételek elkészítésében csúcsteljesítményeket ért el. De általában nagyobb a füstje, mint a sültje, ékszerdoboz ékszer nélkül, azaz több benne a forma, mint a tartalom, inkább a szemnek kedvez, az ínyet csiklandozza a tápérték hátrányára.

A HAGYMÁT MINDENKI SZERETI

A francia étlapon szerepel a csiga, osztriga és több halfajta is, amely nálunk ismeretlen. Köz tudomású ezeken kívül a délfrauciák előszeretete a hagyma iránt. A hagymát igen egészségesnek tartják, kultuszát nőtte ki magát és elterjedt egész Franciaországban. Kispolgári konyhákban alig akad olyan étel, amely ne készülne hagymával. Nem csoda, hogy az ebéd utáni órákban az autobuszokon és a földalattin vágni lehet a penetráns hagymaszagot. A francia lenézi a barna kenyeret, ezzel szemben sok fehér kenyeret fogyaszt. Híresek a francia mártások, de éppen olyan veszedelmesek is, éppen úgy, mint a hors d'oeuvre-nek nevezett előételek. További rossz szokása a franciának, hogy igen erősen fűszerezi az ételeket, sok nyálankóságot fogyaszt és nagy mennyiségben issza a hitvány borokat. A főétkezésnél sohasem hiányozhatik a sajt, azonban annál ritkábban kerül az asztalra a vaj. Kisebb háztartásokban szinte teljesen ismeretlen. Itt kizárólag csak olajjal és fagyúval főznek.

Halált rejtegető hullámok hátán

Uszóakna a hajó legnagyobb ellensége. — Tudósítás a hajóroncsokkal tele La Manche-csatornáról

Le Havre, szeptember. Ismét az a szorongó, furcsa érzés, mint már annyiszor a nyugatnémet tájakon, amikor közeleg az este és a homály lassan feloldja a tárgyak körvonalait. A tenger felől hűvösebb szél árad, a látóhatár szegélyén, ahol a víz és a felhők valami kékes-szürke, kődös párában folynak össze, a már alábukott napnap utolsó, vörhenyes fénye tarkítja az eget. Le Havre uccáin szapora léptek kopognak, feltűnően korán, már esti tíz órakor rendkívül szigorú záróra kezdődik: külön engedély nélkül senki nem mutatkozhat az uccán, az ablakokat elsötétítik, csak a katonai járőrök eszmája kopog a visszhangzó tereken, feltűzőt szuronyuk megcsillan az éjszakában. Fáradhatatlanul járják a várost, figyelik az ablakokat, nem szűrődik-e ki valahonnan világosság. Néha, a nagy csendben kilométerekre elhangzóan csattan a parancsszó egy-egy gondatlanabb lakás felé:

— Eloltani! Hé, világosság van!

LA HAVREBAN NINCS LÉGVÉDELMI RIADÓ

A katonaság utasítást kapott, hogy ahol világos az ablak, oda haladéktalanul lőjjenek fel. Viszont ez a figyelmeztetés megelőzi az erőlyes rendszabályt. Így azután vak hallgatásba burkolódik a város, olyan a csend, hogy a legkisebb uccai nesz is fokozott élességgel verődik vissza a házfalak között.

Ebbe a nagy hallgatásba dübörög bele az a jól ismert, már annyiszor hallott és mindig visszaterő robaj, amelynek hallatán az ember feszült figyelemmel kapja fel fejét. Rövidesen szakértők leszünk, már a hang után is tudunk különbözőt tenni; az ütemes, morajló, szakadatlan berregéstől német repülőgépre lehet következtetni; az angolok motorjának hangja egészen más: váltakozva erős bűgás, gyors halkulás, pillanatnyi szünet, azután újra kezdődik a háromgyedves ütem; mintha valami óriás sárkány zihálna fent, a levegőben.

A tárt ablak mögött, ahogy a parkányon ülök, jól hallatszik most ez a felhőbe vesző mormolás. Angolok keringenek megint fölöttünk, hárman lehetnek. A város alszik, de az is lehet, hogy ébren van és szorongva húzza magára a takarót.

Riasztás, szárána nincs. Egész Le Havreban

AZ ALKOHOLNAK VÉGZETES KELETJE VAN

Ami az italokat illeti, a párisi víz az idegeknek komoly zavarokat okozhat a szervezetében. Nagy szárazság idején a vízellátás nem kis gondot jelent a főváros vezetőségének. Franciaország még mindig a világ egyik leggazdagabb bortermelő országa. Az évi produkció felment 70—80 millió hektoliterre is. Voltak már olyan termékeny évek, amikor a bort hordók hiányában ki kellett önteni. Az amerikai prohibíció megszülése ellenére a kivitel a világháború óta erősen megcsappant, a belföldi fogyasztás azonban növekedett. A francia ugyanis nem kő görcsöt a torlák, amikor a boros kancsót a kezébe veszi. Évente 160 liter bor és 33 liter sör szalad le a gégején. Az össz fogyasztás ilyformán kitesz csinos 60 millió hektoliter. Mialatt a francia likörgyarak busás nyereséggel dolgoznak, az állam milliárdokat kénytelen költeni az elmeegógyintézetekre, amelyek lakóinak 47 százaléka alkoholtárból kerül ki. Állítólag minden 150 lakosra esik egy elmebeteg, kétszer annyi, mint négy évtizeddel ezelőtt.

Rendkívül népszerű ital az aperitif, röviden apéro. Ezt a színes italt nagy pohárból, szóda vízzel, vagy anélkül fogyasztják. Az íze? Nem is tudnám megmondani, talán olyan, mint a főtt autógumié. Minden esetre igen rossz. Készítik mindenféleből, a fenyőfa tűleveleiből, árticsókából, és mindenféle zagyvalékból. Különös, hogy ebben az országban, ahol patakokban folyik a nemes bor, olyan sok kábítószert tudott lábra kapni. A zöldsznüi, gyilkos abszint ugyan már évek óta el van tiltva, mégis akad egy csomó pótkészítmény, amely nem kevésbé mérgező hatású.

Körülnéztünk a francia vendéglőben, elfogyasztottuk a déli menüt, megemeltük poharunkat és koccintás nélkül — ez itt nem szokás — még egyszer leöblögtetjük a torkunkat. Silány cigarettáinkat az itteni szokás szerint csak félig szívjuk el és utána eldobjuk. Nem felejtjük el a borra való, máskülönbön ki volnánk téve a „garçon“ élénk méltatlankodásának. Újabb benyomásokkal gazdagodva távozunk.

nem találni egyetlen légvédelmi óvóhelyet, alig van pince, amely ilyen célnak megfelelően. Főlölesleg kikergetni ágyából a lakosságot, hiszen nincs, hova meneküljön. Most megint csak a vak sors karing fölöttünk; buta véletlen, vagy bölcs elrendelés határoz hazák és emberek fölött, már lassan megszokjuk, egykedvűen állunk az ablak mögött, figyeljük a motorok zaját és találgatjuk a távolságot, ha valahol tompa puffadás jelzi a bomba lecsapódását. Az ember ezt a hallgatózást is megünja, kifárad benne, hiszen akármilyen egykedvű arcot öltön is, valami zsi-bongó szorongás érez; lefekszik az ágyba, gondol még erre-arra, a motorzúgás olyan, mint valami zsonglót, álmosító altatódál zümmögése, az ember ügyis tudja, már megtanulta, hogy nyomorult féreg, aki semmit sem tehet, sehova nem szökhethet, sorsát senki el nem kerülheti. Tehát elalszik.

Másnap újra verőfényes, nyári hajnal, a reggeliző asztalnál mesélük, hogy csakugyan angolok jártak La Havre felett. Mindössze két bombát hullajtottak, azok is távolban robbantak.

INDULÁS AZ AKNAMEZŐK FELE

Délután meghívás jár, amely fölötte megtisztelő. Parányi kis hajó áll a kikötőben, a kormányos-toronyban két altiszt tergeti maga elé a térképet, amely eligazít az aknák útvesztőjében. A kormánykerék mögött alacsony emelvény, azon áll a gyorstűzelő, könnyű légháritó ágyú. Eppen megtöltik, a tűzér gyengéd szeretettel simít végig karsu, keskeny csövén Nyaktörő létrán kapaszkodunk a fedélzetre, elől ahonnan a legszebb kilátás nyílik, a keskeny, hajóorrban kényelmes karosszékek, takarók, kis asztalon konyakosüveg, poharak.

Ide telepszünk, kiserőnkkel együtt; az elmult csatákat végigharcolt, fiatal, kedves tisztokkal és a nemzeti szocialista párt itteni vezetőivel együtt lehetünk vagy kilencen, akik csak vendégek vagyunk. Most valamennyiünknek az a legénykekorú altiszt ad utasítást, aki a kormánykerék fölött átvette a parancsnokságot. Lent, a hajófenékben, dohogni kezd a motor, remegnek a gerendák lábunk alatt, eloldják a köteleket, a kis vízi alkotmány gyors kattogással lendül útjának. Mögöttünk marad a móló megerősített kőfala, amelynek világitó-tornya már

napok óta elsötétítve várja az estéket; tetején bonyi parti útegek, léghárító ágyúk.
Az őrtoronyból távcsővel figyelik az eget. Egyik kísérőnk mondja:

— Csak angol repülők kerüljenek most el ennünk! Bombát nem dobnának, annyit nem rúnk meg, de ha gépfegyvertűz alá vennének, az sem volna éppen mulatságos...

Milyen megnyugvás, milyen biztos tudat most, amint látjuk, hogy a távolban német repülőgépek kanyarognak a partok körül. Ezeket megbizhatunk. Már a nyílt vizet hasítja a hajó orra, Le Havre városa és kikötője lassan letűnik a szem elől. A kormányos állandó cikkekben vezet. Iromba, rögzített bóják himbálózak körülöttünk. Nem tudjuk, de jól sejtjük, talán csak tíz-tizenöt méter eltérés és akkor máris oda-tűdnénk valamelyik aknához, amely a víz alá morgonyozva láthatatlanul imbolyog körülöttünk.

HAJÓRONCSOK, ÚSZÓ AKNÁK KÖZT A CSATORNÁBAN

Háború a földön, vizen, föld felett és víz alatt, lappangó halál a felhők fölött, amelynek csak duruzsolása hallatszik, lappangó halál a víz alatt, amely még sokkal alattomosabb, neszen és láthatatlan. Valaki előremutat:

— Hajó!

Helyesebben: csak volt. Most már rothadó, nálló roncs; hogy itt fekszik valami, lent, a nyirkos, nedves mélységben, csak a kiálló árbócok mutatják. Itt is, amott is árbócok,

ezeket a gőzösöket, motorosokat még a nagy támadás idejében süllyesztették el.

Valami titokzatos hallgatás lebeg a vizek felett, az utas kihajol a korláton és belenéz a zöldes-kék vízbe, mintha titkait kémleiné. A mélység azonban titoktartó. A hullámok csobognak körülöttünk, néha különös tárgyakat sodornak a naszád oldalához. Gerendát, amely valaha hajóborja lehetett, fonott butykoszt, sok kis apróságot. Ezek a lomok talán azokhoz az árbócokhoz tartoztak, amelyek most már csak hegyükkel pár arasznyira ágaskodnak elő a mélységből.

Szinte egyszerre vesszük észre: Úszó akna...

Az egyik tiszt dühösen pattant ujjával:

— Úgy látszik, ezeket dobálták az éjjel az angolok a vízbe.

A legszörnyűbb fegyver, a legtitokzatosabb veszedelmek. Nincs rögzítve, szabadon úszik, hanykolódik a hullámok hátán, terelődik ide-oda a víz sodrának szeszélye szerint, szerencse, ha néha nagyobb hullámlökés kisse megemeli. Ilyenkor, mint most is, látjuk a szürkés, közepes magyagú gömböt, keskeny csövek, mint kis dudorodások állanak ki belőle. Játékosan ringatózik, pajkosan hintál, mint fűrdővendégek labdája a strand vízében. Elég a legkisebb érintés és mehéz, nagy csatahajókról bocsátják le a mentőcsónakokat. A naszád kormánykereke erős lendülettel rántja balra a hajót, irányt változtatva sietünk tovább.

— Ott is egy! Amott is! — mutatják egymásnak. A német aknazárban talán már túl is jutottunk, ez itt sokkal veszélyesebb vidék, erre a meglepetésre senki nem számított. Pár perces kínos feszültség, azután matrónk újra nyakába veti a harmonikát, gyorsan ürülnek a konyakosüvegek, énekelünk, koccintunk, csak hogy ne kelljen bevallani, hogy szorongunk.

A katonák nem félnek, azok nyugodtan néztek eléje már eddig is száz halálnak.

De számunkra új ez a fajta veszedelmek, amelyvel nem lehet szembenézni, amely előtt fejet kell hajtani és csak annyit lehet mondani: Az ember nyomorult és tehetetlen.

Hosszú út végén kanyarodunk hazafelé, közben már besötétedett, már nem is igen látunk, megyünk előre, már nem lessük a hullámok völgyében úszkáló tárgyakat, sonkáskényeret majszolunk, koccintunk és gondoljuk: Talán mégis csak hazaférünk. Az este eltakarja az eget, ráborul a vízre, ég alatt és víz felett parányi, gyenge hajó himbálózik a hullámok hátán, aknamezőn keresztül, úszó aknák sodrában, ágyúja van, de nincs mire lőnie, veszélyben van, de nem tudja, hova szökjön, tehát megy elszántan az egyenes úton előre.

Az ember, az is, aki közben már elfelejtette volna, most újra megtanulja az egyetlen és nagy szót és harmonika nyikorgása, konyakos poharak csengése, dacos, évődő, csak-azért-is nevetés közben lelke legmélyén valami azt súgja: Isten.

Neller Máttyás

Hogyan élnek Amerikában a magyar „butcherek, plumber-mesterek, sewer-tisztítók és besildererek“

Az amerikai magyarság élete a hirdetések és hírek tükrében

Közel negyven éve annak, hogy lábrakapott Középeurópában a kivándorlási láz. Évek folyamán százezer számra hagyták el országot a magyarok is s a legújabb keletű kimutatások szerint

közel 3 milliónyi magyar él szétszórva a világ minden részén, legnagyobb részük Amerikában és Kanadában.

A kivándoroltak jelentékeny csoportokra szakadtak szét a világ minden részén; egyedül az Amerikába kivándorolt magyarság az, amely számottevő tömegekben él. Kezdetben — 30—40 évvel ezelőtt — az első kivándorló úttörőknek kegyetlen sorsuk volt.

Öserdőkhöz, lakatlan területeken szörnyű küzdelmet kellett megvívniuk pusztán életbenmaradásukért.

Az eltelt négy évtized kiemelte az utóbbi években kezd megváltozni gyümölcsét. Megtanulták a nyelvet, beilleszkedtek az életviszonyokba, közösségi szerveket építettek ki és ma már többhelyt magyarnyelvű napilapokkal és folyóiratokkal rendelkeznek.

Az Amerikába szakadt magyarságnak ma két — sajnos, nem a legkifogástalanabb — szellemű — napilapja van — ezekbe évek folyamán körülbelül hat más magyar lap olvadt be — a „Szabadság“ és az „Amerikai Magyar Népszava“. Ezek a lapok jelentik számukra a hazai híreknek keresztül az eleven lelki kapcsolatot az anyaországgal.

A Bacoen-konzerv mint a hosszú élet titka...

Reklám egy képes sírköfeliraton: „X. Y. élt 96 évet, mert egész életében Bacoen-konzervet evett“.

Társadalmi hírek címekben: „A Jakab-farm 500 esztendő bükkfája alatt lesz a magyar izletemberek monstre-piknikje. Jakab president bedfordi farmja lassankint egy showplace lesz. — Körösőfy János magyar újságíró a magyarok között. — Rákócziak piknikje az European-ban! — Tízéves fennállását ünnepli a Hungarian Civil Club. — A milwaukeei ref. egyháznak Bálint lelkes harangot vásárolt. — Ismét magyar miss nyert sportdíjat. — A Szent Imre Hitközség piknikjén finom szegedi gyulács lesz és fontos beszélgetés.“

Mindenki dolgozzon és segítsen a klubhelyiségben főzni.

— Székely ezüstlakodalom Clevelandban. — Jó hír: A magyar vasárnapi iskolába óhazai tanító jött vendégmegjelenésre!...

Vezércikk, riportok, hírek címekben: „Pokorny Ferenc magyart: állami képviselőnek pályázik... Szavazz rá! — Oriási prosperitit hoz a wyomingi magyarságnak Mr. Wolff sheriff megválasztása. — A bíróság szerint is káros az amerikai Bata-gyár működése. — Polgárosító iskola alakult! Iratokoznak be, akik javítani akarják angol tudásukat, vagy ha polgári vizsgára készülnek. — Az arra szorult magyarok tá-

Aki „otthon“ szeretne meghalni...

Egy 40 éve kivándorolt magyar „üzletember“ ugyancsak ebben a rovatban ír cikket „Hazamehetünk-e egyszer?“ címen. Leírja, negyven évvel ezelőtt egy öserdőben társaival milyen bírzalmas körülmények között települtek le és „foglaltak új hazát“. Ma 67 éves és

otthon szeretne meghalni.

A lapok lelkes cikkekből számolnak be minden amerikai magyar sikerről, alkotásról, az amerikaiak elismeréséről, de egyidejűleg minden alkalommal hűségre, megbecsülésre és önfeláldozásra hívják fel olvasóikat az amerikai államokkal szemben, — ahol élnek.

Az amerikai magyarok életberendezésére érdekes fényt vet az egyik magyar lap kaliforniai beszámolója. A cikkíró itt egy nagyobbarányú letelepülésről ír, ezt „amerikai Székelyföldnek“ nevezték el. A cikkíró a kaliforniai Árpádfalva két góbé „üzletemberének“ beszélgetését írja le.

A ROZOGA MASINA ÁRA...

Úgy hangzik a cikk, mintha egy erdélyi eseményről olvasnánk. „Az egyik góbé — írja — egy rozoga Fordot akar eladni a másiknak. A vevő gondolkozik: „Egyik eszem azt mondja — olvasom le az arcáról —: te, vedd meg a masi-

KÜLÖNÖS HIRDETÉSEK, ÉRDEKES HIREK

Az amerikai magyarok életét rendkívül érdekesen és élesen tükrözik vissza lapjaik és folyóirataik. Egy-egy hír, vagy hirdetés frappánsan érzékelteti életberendezésüket az „új hazában“. Különösen

hirdetéseik érdekesek.

REKLÁM A TEMETÉSESEN

Egy gyászjelentés: „Mélységes fájdalommal tudatja a Szabó-család, hogy a legdrágább apa, testvér, Szabó József clevelandi lakos, 64 éves korában meghalt“. Alatta:

„Temetését Bodnár S. M. rendezte; nézze meg! Bodnár kriptája díjtalanul áll a gyászolók rendelkezésére“.

A további hirdetések: „Eladó jóforgalmú butcher és grocery üzlet. — Jó munkát csinál Kovács ó-hazai plumbermester. — Elad új furnaceokat: Török. — Elefánt severtisztítót hívassa! — Joganácsot D. B. Stone magyar ügyvédől kérjen. — Bence zamatos dohányait élvezi!“

A „Hungarian Better Business Association“ kötelékébe tartozó üzletemberek így hirdetnek: „Cleveland magyarsága jól tudja, mi az: Balázs Dairy products!“

Balog Bos. híres besilders!

— Chont Gyula ásás nélküli vízvezetékét használja az amerikai magyar. — Kálmánnál foglaljon le csónakot horgászáshoz. — Szabó J. közismert grocery és mészáros!“

mogatást kapnak az Egyesült Magyar Egyletektől. — Ünnepe az amerikai magyar búzánál...“

Amerikai, nagyformátumú lapjaik tartalma rendszerint két részre oszlik. Egyik: a helyi, amerikai híryanagok, a másik — amelyek többnyire az első oldalon jelennek meg nagy fabettkel —

az európai események.

Ezek között a nekünk megszokott, kisebb jelentőségű hírek sokszor meghiúsított formákban jelennek meg. Beregből, Biharból, vagy Csikszeredából egy kis hír számukra nagy fontossághoz jut. Ugcoca egy kis faujából érkezett hírből például a kis falumentől patak is leírás, a falu templomtornyának javítása pedig bőséges színesriportként jelenik meg. Az óhazai eseményeknek állandó rovatot tartanak fenn. Ebben a rovatban a jelentéktelenebb óhazai eseményt is közlik; mint például egy verekedés, baleset, vagy tűz; de az óhazával kapcsolatos kérdéseket is többnyire ebben a rovatban vetik fel. Legutóbb „Levelezni szeretnék óhazai magyarokkal“ című kis cikkben például

egy diák levelet ír ismeretlen barátjának és kéri, hogy valaki válaszájain levélre és írja, hogyan néz ki minden odahaza, mit tanulnak az iskolában, mennyit dolgoznak szülei, hányszor étkeznek naponta és milyen érdekes egy gyereknek odahaza élni.

náját, ez egy nagyon szegény ember. Segíts rajta! A másik eszem ezt mondja: Te, ez nem is olyan szegény! Lám: neki masinája is van, még ha rossz is! Neked nincs! Hátha csak a nyakadba akarja varni a masinát, a koma?“ És amint így bírkózik mindkét észvel a góbé, egyszer csak megszólal mellette kicsike fia, aki már igen türelmetlenül vár:

— Father! Ha jó businessman vagy, kifizetted s bé tilsz!

Az öreg góbé nem gondolkozott tovább: kifizette a rozoga masina árát! — írja az amerikai magyar lap. — Akárcsak odhaza írnák...

Az egyik magyar folyóirat legutóbb azt igyekezett kimutatni, hogy az amerikai magyarok közül hányan vannak olyan helyzetben, hogy visszatérhetnek az óhazába. Az USA-ban, Brazíliában, Kanadában és Amerika más részén — a folyóirat szerint —

kilencszázezer visszatérésre váró magyar él.

„Ez a kilencszázezer magyar — írja a lap — lélekben haza gondol, hazaképzült, nem hűnyt ki lelkükben a honvágy tüze. Ezeknek a magyaroknak a zöme többnyire egyszerű, földműveléssel foglalkozó ember, míg a többi pályaközi lévők, az úgynevezett középosztály, talán már örökre elvesztett Magyarország számára...“

P. M.

Hirdessen a Déli Hirlap-ban

HALÁLTÁNC

Halálos tavasz az álmodó városában. Tánczenik sorsa — Nizsinszkij tragédiáj

1912. Tavasz. Párisban „az álmodó városában” 3 táncművész találkozott. Anna Pavlova, Vaszlav Nizsinszkij és Isadora Duncan. Ki tudta volna rólok már ekkor megmondani, hogy olyan tarka lepke, aminők a délamerikai egyenlítő-környék fülledt püffedt tükkróságában tenyésző mérges orchideák körül csellengenek:

ahol a tükökat ismerő benszülött ilyen pillangót lát, azt a helyet riadtan elkerül, mert tudja, hogy közel valahol ott lehel ki mi zánzás gözött a halálvág

aki annak légkörébe kerül, az menthetetlenül halálra...

ANNA PAVLOVA — A „HALDOKLÓ HATTYÓ”...

Anna Pavlova. Aki három éves apátlan-anyaán árva létebe került be a halála felé siető cári udvar egyik legjellegzetesebb alkotásába, a balerina-iskolába. Kedvencévé lesz az anyacárnának, a cárnak, a nagyhercegeknek.

Arlecchino haláltánc

Kiűn a színház előtti téren ragyogó urasági hintók dandárai, benn gyémántvillogás puha aszsonyi vállakon. Aztán még a zizezés is elhallkult. Gyágylev, a „sátáni” Gyágylev társulata, Léon Bakszt színorgiákban tobzódo diszletei előtt. S aztán belibben Arlecchino, Vaszlav Nizsinszkij. Tollal le nem lehet azt a könnyedséget írni, amellyel Vaszlav végigrepül a színpadon. Néha,

amikor párdücteste fellendül a magasba, az embernek az az érzése, hogy ez a test fennmarad valahol a szuffiták között, mint a Trasfigurazione Távozója.

Persze tapszuhatag.

És senkinek eszébe nem jutna, hogy ami itt lepergett, az maga a Haláltánc volt. Azt még csak mindenki tudja, hogy „Arlecchino” Karneval herceg kíséretének fő-hoppmestere, ő vezeti Farsang herceg lárvamenetét. mint a hamelni legény a patkányokat. Amde ki tudja azt, hogy Karneval herceg igazában maga a sirás, a középkori francia „carnavalet,” a carnariumnak, vagyis a hullaháznak valet-je, szolgálja, aki a farsang végével körmenetben figyelmezteti az emberiséget minden farsangoknak, tehát az életek farsangjának végére is? Ki tudja azt, hogy a díszmenetben szereplő pojáca, vagyis „pagliaccio”, a szó olasz értelmében szalmabábú, „Strohmann”, akit majd a díszmenet végével el fognak égetni, magyarára fognak rakni, hogy mindenkinek emlékeztetőbe juttassa az élet mögötti vigyorgó Csonitkező Urat?

Nizsinszkij, az arlecchino... Ha egy kicsit is finomabb érzelmeink lettek volna, valahogy fel kellett volna érzetünk, hogy ez az új Höllenkönig a pokolraszánt embermilliók haláltáncát lejt el előttünk, tudatalatti, idegborzongató sejtésektől fűzött.

ISADORA DUNCAN — A „VÉGZET ANGYALA.”

1913. Április. Athén. Fényes nemzetközi társaság. Előkelő diplomaták, Zene. Egyszerre csak szét-táruval a hófehér hatalmas teremajtók és antik vázával a váll fölött, magasrahúzott térdrel betáncol a kedves arcú amerikai táncosnő, Isadora Duncan. A beavatottak azt is tudni vélik, hogy a trónörökös külön az ő tiszteletére jött ide s általában mindenütt meg szokott jelenni, ahol Isadora törékeny figurája feltűnik.

És Isadora egy antik naemiat, siratótáncot táncol. Utána pedig valami őrzöngő bacchans-iramba lendül át.

Ki sejtette volna akkor, hogy Isadora igazi halál-lepke volt: ahol megjelent, ott vígan kaszált a halál? Ki sejtette, hogy királyi barátját rövid pár év múltán forradalmárok lövik agyon, miután előzőleg már menekülnie kellett országából?

Ki sejtette, hogy saját gyermekeit egy szerencsétlenül vezetett autó egyenesen a hullámsírba viszi majd?

S általában ki sejtette, hogy ez az úvilágból idejött pillangó egyszerűen végigtáncolta az egész halálravált Európát Párisból Szentpétervárig és Londontól Athénig, egy utolsó fékevesztett fandangóval lejtve el a milliók előtt az utolsó haláltáncot?...

TRAGÉDIA SANKTORITZBAN

Hát igen, ha finomabb érzelmeink lettek volna! Azóta elment Pavlova, elment Isadora s elment — egy szörnyű svájci délután során — Nizsinszkij is, elment az élhalottak közé. Ő is a háború halálpillangója volt. Azon az 1921-iki svájci délután derült ki. Az előkelő nemzetközi szálló dísztermében műértékből és gazdag sznobokból álló válogatott társaság gyült egybe. Nizsinszkij már délelőtt furán

Amikor a Salle Pleyelben, Chopin „Hulló őszi faleveleit” táncolta, meg persze leg híresebb tánckompozícióját, amelynek muzsikáját Saint-Saens egyenesen az ő számára írta, a gordonka bögve-síró hangján bánkódó „Haldokló hattyú” dalát és a közönség őrzöngő tapsaira hálálul ugyancsak Saint-Saens „Danse macabre”-ját járta el, a makkabeus testvérek halottas táncát, amelyhez

a muzsikát a Halálúr dobolja ki emberi hullák szikkadt koponyáin csontvázak sárgult sipcsontjaival.

Ki sejtette akkor, hogy Anna, távol szerelmes Oroszországtól, egy londoni krematóriumban adja majd át pillangótestét az elmúlásnak; hogy aranyurnába foglalt szíve a Regent's Park egy picinyke mauzóleumában várja, hogy valaha újra visszakerüljön a szent földbe, amelynek pusztulását valaha előre megsejtette: s hogy a „Haldokló hattyú” megrendítő szobra örök emlékeztetőül megmaradjon minden idők számára:

viselkedett. Ő, aki minden egyes fellépte előtt a legaprólékosabb részletéig kidolgozta az egész programot, most azt mondotta feleségének, hogy ezúttal improvizálni fog, még a kosztimöket sem készíti el előre, hanem néhány száz méter különböző színű selymet hozott fel.

Amikor már itt volt az előadás ideje, rendes zongorakísérőnője leült a zongora mellé. Hosszas kínos várakozás. Végre megjelenik tánctrikóban Nizsinszkij, körötte a színes selymek puha özőne. Széket fog. Támlájával a közönség felé fordítja a széket, aztán lovagolva ráül s hosszan, némán elkezd a nézők sorait végigfixálni. Kínos félóra telik el így. Végül felesége odasurran melléje s halkán rászól, hogy ő se lenne már elkezdni. Erre Nizsinszkij hangosan ordítva kikéri magának, hogy őneki bárki is parancsolgasson. Azt csinál, amit akar. A zongorásnő, hogy a lehetetlen jelenetnek végét vágja, belekezd Nizsinszkij valamelyik táncdarabjába. Erre Nizsinszkij szemmeláthatóan leiggad. Feláll és udvariasan bejelenti a közönségnek, hogy ő most olyasvalamit akar bemutatni, amihez a nézők egyébként sohasem jutnak hozzá:

hogyan születik meg egy tánckompozíció.

A TÁNCKOMPOZÍCIÓ SZÜLETÉSE

A közönség mindig csak kézzel kapja a produkciókat, teljes jelműben, kidolgozott koreográfiával. Ő most megmutatja, hogy a művész agyában hogyan fogamzik meg a tánc eszméje. S azzal máris sürögve nekilát, a selymgomolygából kiválaszt néhány hosszú, fehér és fekete sávot s ezeket kereszt for-

Tisztviselők hűségesküje a helytartóságon és a városházán

A köztisztviselőknek I. Mihai királyra teendő hűségesküje ügyében tegnap új rendelkezés érkezett. Eszerint nem valamennyi köztisztviselő teszi le az esküt a helytartóságon, hanem csak az egyes kőzhivatalok vezetői, akik aztán

saját tisztviselőiktől veszik ki a hivatalos esküt.

Szombaton reggel kilenc órakor elsőnek Baran Coriolan dr. főpolgármester, Tieran Emil dr. és Warth Péter dr. alpolgármesterek kíséretében megjelent a helytartóságon, ahol Marta Alexandru dr. királyi helytartó kezébe Ciupe George dr. vezértitkár jelenlétében letették az esküt Tiucra Patrichie dr. főesperes közreműködésével. Azután sorra megjelentek a helytartóságon a bíróságok, a pénzügyigazgatóság, a kerületi vasútiigazgatóság, a posta, a telekkönyv és a többi kőzhivatal vezetői, akik egymásután esküdtek fel Mihai királyra, majd hivatalaikba távoztak, ahol feleslették az alájuk tartozó személyzetet.

A városnál az első emeleti nagyteremben folyt le az eskütétel.

A városháza központi tisztviselői, a telekbíróságok és a városi vállalatok tisztviselői, altisztjei és alkalmazottai valamennyien megjelentek. Az emelvényen Baran Coriolan dr. főpolgármester állott Tieran dr. és Warth dr. alpolgármesterek, Table Nicolae dr. főjegyző és Tiucra Patrichie dr. főesperes társa-

májában lefekteti a terem padlójára. Aztán odaül a kereszt fejéhez, két kezét szétárja, mintha maga lenne a keresztre-feszített. A muzsika valamilyen fájlalmas melódiába kezd, ő pedig a lélek fájdalmától eltorzult arccal lejtani kezdi a haláltáncot. Hirtelen kirobban belőle szívének minden keserűsége s valósággal belekiáltja a dermedten hőkölő terembe:

„MOST ELTÁNCOLOM ÖNÖKNEK A HÁBORÚT”

— Most eltáncolom önöknek háborút, minden szenvedésével, rombolásával, halálával. A háborút amelyet önök nem akadályoztak meg, tehát szintén felelősek érte...

Ez volt aztán a haláltánc! A felhőrdült székofrénia szent örülete viaskodta itt utolsó harcát az észnek ködbemeriülő utolsó roncsaival. S aztán elkövetkezett a teljes elborulás.

Ápoló került melléje. Véletlenül ugyanaz a hajóember, aki pár évvel előbb itt a közelben, Sils Mariában az ugyancsak elborult agyú Nietzsche mellett teljesített szolgálatot. A nagy gyakorlatú ápoló, kinek prakszisa felért sok egyetemi tanár tudásával, őszintén megmondja Nizsinszkij asszonynak kár itt ápolót tartani,

az eset menthetetlen, látta ő ezt már „a Nietzsche úr” esetében is.

„FELTÁMADÁS”?...

Az éjszaka mindjobban ráborul a szegény, hon talánná vált, háborútól agyonkínzott szentszláv agyvelőre. Már

senkit sem bocsát be magához, csak a feleségét, Romolát,

aki maga is két világengett magyar talentummal a gyermeke.

Nizsinszkij Vaszlav is a háború halál-pillangó közé tartozott. Talán szerencséje, hogy amikor kiomlott vérözön mérges posványta már nyakunkig ért, Vaszlav elmenekült az öntudatlanságba. Romol asszony a következetes csőkönyösség acéltrejévé próbált meg mindent, hogy férjét, gyermekei apját visszacsalogassa a valóságba. Európa leg híresebb professzorai próbálkoztak ennek a lángésznek megmentésével. Aztán egyszerűen feltűnt a reményesség láthatárán egy új lehetőség: dr. Manfred Salk inzulín-sokk-gyógymódja. S úgylátszik, a csoda meg történt. Azóta

Nizsinszkij rózsá-lélke lassan-lassan reagálni kezd az életvalóságokra.

A gyógyulás útja még tövisek; de az a vasfüggöny amelyet a magába menekülő lélek eresztett le önmege és a háborús világ közé, apránként mintha emelkedni kezdene.

A három haláltáncos szláv művész élete és elhervadt reményeinek rövid összefoglalása csak fenti kis cikk. Az „Arlecchino” haláltáncos nehezen válik a „Rózsa lelkének” táncosává.

Nehezen emelkedik föl a fátyol, amely egy kifáradt emberi lélekre a csúnd varázsát hozta. A képelet a fátyolon túl is tovább táncol: járja végnélküli haláltáncot. S. G.

ságában. Tiucra dr. főesperes felolvasta az esküt mintát, amelyet az összegyűlték utánamondtak. A eskütétel után valamennyien külön íveken aláírták az eskü szövegét. Azok a városi alkalmazottak, akik betegség, katonai szolgálat, vagy más ok miatt nem vehettek részt az eskütételben, későbbben teszik le a hűségesküt.

A pénzügyminisztérium szigorító intézkedése a kiadások terén

Bucurestiből jelentik: A pénzügyminiszter zárolta a különös rendeltetésű alapokat, amelyeknek összege 2 milliárd leit tesz ki. Ez az összege a rendes költségvetésbe illesztetik. Az alapok a jövőben csak az államszámviteli törvény rendelkezései alapján lehet felhasználni. Megszüntetett minden olyan kiadást, amelyeket a törvény rendelkezései ellenére foganatosítottak eddig. Hasonlóképpen intézkedés történt arra nézve, hogy megszorgítottassanak azok a titkos alapok amelyekből eddig ellenőrzés nélkül költek az és a jövőben a kiadások csak azon igazolás mellett teljesíthetők, mint amilyenek az egyéb köz kiadásokhoz szükségesek.

KÖZGAZDASÁG

Szeptember 30-ig vehető igénybe a kihágási jegyzőkönyvekből származó adó tartozások és bírságok csökkentett összeggel való kifizetésének kedvezménye

Csak a jóváhagyás végett 1940. július 31-ig beiktatott jegyzőkönyvek esetében vehető igénybe a kedvezmény. — Mi történik azon esetekben, amikor valaki az 1940. április elsején megjelent törvény által biztosított kedvezményeket már igénybe vette

A pénzügyminisztérium az 1940. augusztus 15-én életbe lépett rendelet törvénnyel kapcsolatban, amely az adóügyi törvények kihágásából származó bírságok kedvezményes kifizetését biztosítja, részletes magyarázó rendelkezést adott ki. Ennek a rendelkezésnek fontosabb részletei a következők:

1. Az új törvények értelmében azon bírságok egyenlíthetők ki kedvezményesen, amelyek az alábbi törvények alapján felvett kihágási jegyzőkönyvek felvételéből származnak:

- Egyeneseadó törvény.
- Bélyeg-törvény.
- Forgalmi és nyüzdségi adóról szóló törvény.
- Látványossági adóról szóló törvény.
- Az autós adóról szóló törvény.
- A szeszmonopól törvény.
- Vám-törvény.
- Fogyasztási adó-törvény.
- Zaharín törvény.

A rendelet törvény korlátozó módon sorolja fel az említett törvényeket, ami azt jelenti, hogy más törvények alapján felvett kihágási jegyzőkönyvekből származó bírságok esetében az augusztus 15-iki rendelet törvény kedvezményét nem vehetők igénybe, nem alkalmazhatók.

2. A fent felsorolt törvények esetében is a kedvezményes kiegyenlítés csak azon kihágási jegyzőkönyvek, illetve bírságok ügyében eszközölhető, ha azok az alábbi összes feltételeknek megfelelnek:

- A kihágási jegyzőkönyvek felvételének és jóváhagyása végett való bejegyzésének 1940. július 31-ig kellett megtörténnie.

Az a körülmény, hogy a szóban levő kihágási jegyzőkönyvet valóban jóváhagyták-e, vagy pedig nem és, hogy a jóváhagyásról értesítették-e az érdekelteket, már nem lényeges a kedvezmény élvezésének szempontjából. Olyan esetekben,

amikor a kihágási jegyzőkönyvet jóváhagyás végett 1940. július 31-ike után iktatták be az illetékes szolgálatnál, a kedvezmény nem vehető igénybe, még akkor sem, ha a jegyzőkönyv felvétele 1940. július 31-ike előtt történt.

b) Nem vehető igénybe a kedvezmény akkor sem, ha a kihágási jegyzőkönyv bírói határozat alapján 1940. július 31-ike előtt jogerős maradt. A kihágási jegyzőkönyvet bírói úton akkor tekintik jogerősnek, ha az ellene beadott fellebbezést a bíróság letárgyalta, a bíróság határozata ellen azonban felfolyamodást nem adtak be, vagy pedig, ha felfolyamodás is történt, a bíróság a felfolyamodás alapján ítéletet hirdetett és így az összes jogorvoslati lehetőségek kimerítésével az ítélet jogerős maradt.

Igy tehát az augusztus 15-iki rendelet törvény alapján kedvezményesen módon egyenlíthetők ki a fentemlített adó törvények elleni kihágásokból származó bírságok, ha:

- A kihágási jegyzőkönyv elleni fellebbezés határideje még nem járt le.
- A kihágási jegyzőkönyv olyképen vált jogerősre, hogy nem adtak be ellene fellebbezést.
- A kihágási jegyzőkönyv ellen fellebbezést adtak be és az ügy a bíróság előtt még folyamatban van.
- A kihágási jegyzőkönyv ellen beadott fellebbezést már letárgyalták, de az ügyben a felfolyamodási határidő még nem járt le.
- A kihágási jegyzőkönyv ügyében fellebbezés alapján ítélet hangzott el, az ítélet ellen felfolyamodást jelentettek be, de a felfolyamodás letárgyalására még nem került sor.
- A felfolyamodást letárgyalták, de az illetékes bírói fórum az ügyet újból való tárgyalás végett visszaküldte a fellebbezési hatósághoz.
- A kihágási ügy másodszor került felfolyamodás alá a bíróság elé, mert a fellebbezési fórum nem alkalmazkodott az újratárgyalási intézkedés során hozzá eljuttatott utasításokhoz.

Egészen kivételes módon akkor is igénybe vehető a kedvezményes kifizetés lehetősége,

ha az ügyben jogerős bírói ítélet hangzott el, de igazolást nyer, hogy az ítéletet az adózó és védője távollétében hozták.

Ez a körülmény csak abban az esetben bizonyítható, ha az adózó sem személyesen, sem védő vagy meghatalmazott révén nem vett részt a tárgyaláson és így nem volt lehetősége arra, hogy védekezze.

c) Az augusztus 15-iki rendelet törvény alapján csak az az adózó rendelhető kedvezményesen, amely kiegyenlítése nem történhet meg az állammal szembeni régi tartozások kiegyenlítéséről szóló 1940. április elsejei törvény értelmében. Az 1940. április elseje előtt elkövetett kihágásokból származó, azon bírságok, amelyek az 1940. április elsejei törvény alapján és feltételei szerint kiegyenlíthetők, nem rendezhetők az 1940. augusztus 15-iki törvény alapján.

A KEDVEZMÉNYES FIZETÉS FELTÉTELEI

Azon kihágásokból származó bírságok, amelyek a fentemlített feltételeknek megfelelnek, a következő kedvezményekkel egyenlíthetők ki:

1. Azon kihágásokból származó tartozások, amelyek összegében úgy az államnak jár, illeték, mint a bírság bennfoglaltatik, kiegyenlítése a következő módon történik:

a) A 100.000 lejig terjedő összegek esetében, (amelyeken az illeték, valamint a bírság is bennfoglaltatik), az illeték 50 százalékát és a bírság 2 százalékát kell kifizetni.

b) A 100.000 lején felüli összegek esetében, (amelyekben az adó vagy illeték, valamint a bírság is bennfoglaltatik), az adó vagy illeték 60 százalékát és a bírság 5 százalékát kell kifizetni.

2. Olyan tartozások esetében, amelyek összegében csak a bírság szerepel, a kedvezményes kifizetési lehetőség a következő:

a) 100.000 lejig terjedő bírság esetében az összeg 2 százalékát kell kifizetni.

b) 100.000 lején felüli összegek esetében a bírság 5 százalékát fizetendő ki.

A kifizetésre kerülő összeget mindenkor az eredeti kihágási jegyzőkönyvben foglalt összeg alapján számítják ki. Abban az esetben azonban, ha a fellebbezési hatóság az ügyben már ítéletet hozott, azt az összeget kell alapul venni, amelyet a fellebbezési fórum állapított meg.

A kifizetésnek készpénzben, 1940. szeptember 30-ig kell megtörténnie,

mert ezen időpont után kedvezményes kifizetés nem eszközölhető.

HOGYAN TÖRTÉNIK AZ 1940. ÁPRILIS ELSEJEI TÖRVÉNY ALAPJÁN MÁR KIFIZETETT ÖSSZEGEKEL VALÓ KOMPENZÁCIÓ.

Sok esetben előfordult, hogy az adózók igénybe vették az 1940. április elsejei törvény által biztosított kedvezményeket a bírságok kiegyenlítésénél és ennek a törvénynek alapján kifizetést is eszközöltek. A most kiadott miniszteri rendelet értelmében az állammal szembeni kihágásokból származó azon tartozások, amelyeket csak részben fizettek ki a régi tartozások kedvezményes kiegyenlítéséről szóló 1940. április elsejei törvény alapján, teljesen felszámoltaknak akkor tekintendők, ha az érdekeltektől 1940. szeptember 30-ig kiegyenlítették a már befizetett összegek és az augusztus 15-iki törvény alapján leszállított összegek közötti különbözetet.

Olyan esetekben, amikor az adózó az 1940. április elsejei törvény alapján az ezen törvény által előírt leszállított teljes összeget vagy ennél nagyobb összeget fizetett ki, amely azonban kisebb volt, mint a tartozás teljes értéke, a tartozás kiegyenlítésének tekintendő és a fennmaradt összeget hivatalból leírják. Abban az esetben, amikor a kifizetett összeg nagyobb, mint amit az említett törvény alapján ki kellett volna fizetni, az adózónak nem áll jogában a többletet visszakövetelni vagy annak kompenzálását kérni.

AKI A KEDVEZMÉNYT IGÉNYBE VESZI, LEMOND A FELLEBBEZÉS JOGARÓL.

Az augusztus 15-iki törvény alapján történő kedvezményes kifizetés igénybevétele egyet jelent azzal, hogy az adózó lemond úgy a közigazgatási, mint a bírói úton biztosított fellebbezésről vagy felfolyamodásról, még abban az esetben is, ha ügye már tárgyalás alatt van a bíróság előtt. A törvény által biztosított kedvezményes kifizetés révén az adózónak a szóban levő kihágásból, illetve bírságból eredő tartozását teljes egészében kiegyenlítettnek tekintik és az állam erre vonatkozó követelése megszűnik. A kedvezmény igénybevétele által az adózó, nélkül, hogy ezt írásban leszögezné, lemond a fellebbezés jogáról, valamint arról is, hogy a már beadott fellebbezés vagy felfolyamodás mellett kiartson.

A 100.000 LEJEN FELÜLI KIHÁGÁSI JEGYZŐKÖNYVEK KÖZIGAZGATÁSI ÚTON NEM VALTOZTATHATÓK ÉS NEM SEMMISÍTHETŐK MEG.

A minisztérium rendelkezése értelmében a jóváhagyott és az adózókkal közölt 100.000 lején felüli kihágási jegyzőkönyvek közigazgatási úton nem módosíthatók és nem semmisíthetők meg, függetlenül attól, hogy ezeket a jegyzőkönyveket mikor vették fel és mikor hagyták jóvá, vagy pedig, hogy az adózók mikor adták be módosításra vagy megsemmisítésre irányuló kérvényüket. Az ilyen kérvényt előterjesztett adózók két megoldás között választhatnak: vagy igénybe veszik az augusztus 15-iki törvény kedvezményeit és a lecsökkentett összeget szeptember 30-ig kifizetik, vagy pedig bírói úton kérik döntést ügyükben és ebben az esetben ki kell fizetniük a teljes tartozást.

A 100.000 lején aluli kihágási jegyzőkönyvek, amelyek ügyében jogerős bírói ítélet nem hangzott el, a különleges ellenőrző bizottságok által módosíthatók az adóügyi eljárásról szóló törvény 48. szakasza értelmében, feltéve, ha megállapítást nyert, hogy részben vagy egészben alaptalanok.

Azok, akik kihágási ügyekben feljelentést tesznek, juttalomképen azt a csökkentett összeget kapják meg, amelyet az adózó bírságképen kifizet.

Az állam követeléseinek behajtását az augusztus 15-iki törvény kedvezményeitől függetlenül, szeptember 30-ig is folytatják.

Külön hangsúlyozza a rendelkezés, hogy az augusztus 15-iki törvény által biztosított lehetőségek nem jelentik azt, hogy az állam ne hajtsa be a szeptember 30-ig terjedő időszakban is, akár végrehajtás révén követeléseit. Azon tartozások esetében, amelyek az augusztus 15-iki törvény értelmében kedvezményesen egyenlíthetők ki, sem a minisztérium, sem pedig a bírói fórumok fizetési haladékokat nem adhatnak.

MILYEN KÖZVEZMÉNYEKEL JÁR, HA VALAKI NEM VESZI IGÉNYBE AZ AUGUSZTUS 15-IKI TÖRVÉNY ALTAL BIZTOSÍTOTT KEDVEZMÉNYEKET

Azok, akik ellen kihágási jegyzőkönyvet vettek fel és akik, bár a törvény erre módot ad, nem veszik igénybe az augusztus 15-iki törvény által biztosított kedvezményeket:

a. végérvényesen elvesztik azt a jogot, hogy az adóknál, illetékelnél és bírságoknál bármilyen csökkentést élvezzenek, így tehát ezektől a tartozás teljes összegét behajtják;

b. végrehajtás után hajtják be tőlük a szóban levő összeget, akár ingó és ingatlan vagyontuk eladásra révén, olyképen, hogy a tartozás teljes összege legkésőbb 1940. december 31-ig kiegyenlítésre nyerjen

A VASUTI UTANVÉTELEK KIFIZETÉSÉNEK EGYSZERŰSÍTÉSÉT KERI AZ UGIR.

Az utóbbi napokban számos panasz hangzott el amiatt, hogy a vasút az utánvételek feladott áruszállítmányok értékét csak két-három hetes késedelemmel téríti a feladónak. A késedelem egyik legfőbb oka, — hivatalos körök felvilágosításai szerint, — az volt, hogy az utánvételes küldemények elszámolásánál új rendszert vezettek be. Az új rendszer bevezetése óta a vasút nem közvetlenül számolja el az utánvételes küldeményeket, hanem a kerületi üzletvezetőségek utalványozására a postatakarékpénztár intézi a kifizetéseket. Ez az eljárás természetesen hosszadalmasabb, mint a régebbi, közvetlen elszámolási rendszer.

Az UGIR bucarestii központja még június végén felhívást intézett tagvállalataihoz, melyben kérte, hogy az ily természetű reklamációkat hozzák tudomására, hogy emlékiratban kérhessék a régi rendszer visszaállítását. Információnk szerint az UGIR a régi rendszer visszaállítására érdeklődés memorandummal fordult úgy a nemzetgazdasági minisztériumhoz, mint a CFR vezérigazgatóságához és mindkét helyen ígéretet kapott arra, hogy a panaszokat sürgősen orvosolni fogják.

Az arany és az új gazdasági rendszer

Sikerül-e az aranyérték igénybevétele nélkül a munkaérték alapján új pénzügyi rendszert bevezetni.

Európa új gazdasági megszervezésével kapcsolatosan sok szó esett az utóbbi időben az arany fontosságáról és arról a szerepről, amely erre az értékéről az európai gazdaságnak totális elvek szerint való megszervezésében vár. Különösképpen német részről hangoztatták, hogy az európai gazdasági tér megszervezésében egészen más elvek és szempontok fogják érvényesülni, mint amelyek eddig a kontinens gazdasági életét irányították. Ehhez a kérdéshez szól hozzá az „Argus” hasábjain Corceanu professzor, a pénzügy tanára a bucaresti kereskedelmi akadémián. Cikkében többek között a következőket mondja:

Az arany a legrégibb idők óta nemes valutaként szolgál és eszközlé az összegyűjtött vagyon megőrzésére. Most a detronizálás veszélye látszik fenyegetni az aranyat, mert ha sem mint arany-pénzt, sem mint papírpénz kibocsátási alapját nem használják fel többé, úgy az arany veszítene jelenlegi értékéből és bányászata is csökkenne, mert csak a nagyon gazdag és csekély üzemi költséggel dolgozó bányák maradnának működésben.

Az arany rivalisa a munka volna. A német tapasztalat azt mutatja, hogy aktív gazdasági életet lehet fenntartani effektív arany-pénz és aranyra beváltható papírpénz-kibocsátás nélkül is. A munkaszolgáltatás az árú és az adó kiszámítása ugyancsak pénzrendszerben történik, a rendszer alapját azonban nem az arany, hanem a munka képezi. Tegyük fel például, hogy egy szakmunkás napi fizetését pénzmértő egységként fogadják el. Ha ez a lényegponton leszövegetett, az összes dolgok és szolgáltatók ellenértékét az új pénzgésséggel viszonyítva számítanak ki. Idővel az emberek hozzá szokmának a munkára alapozott pénzhez, úgy ahogy megszokták az aranyra alapozott pénzt.

A német kísérlet kiváló eredményeket produkált az arany nélküli pénzzel. Az arany nélküli német márka nemcsak igen élénk gazdasági élet fenntartására szolgált az általános válság és munkanélküliség korszakában, de segítségével a nemzeti szocialista Németország harcolni tudott a munkahíján és a munkanélküliek növekvő számából fakadó szociális veszélyek ellen. Másrészt sikerült arany nélküli pénzzel finanszírozni a leghatalmasabb hadsereget, amely valaha létezett, amit általában minden elképzelésen felülmúlónak tartanak.

A német tapasztalat egyes teoretikusokkal elhívtetni látszik, hogy ami számunkra, ezen kísérlet

kortársai számára valóságos csoda, holnap állandó gyakorlattá válhat, amely rendelkezésére áll az aranyat nélkülöző összes államoknak, de azoknak is, amelyek kényelmesebbnek találnák, hogy munkapapírpénzzel, mint arany-papírpénzzel dolgozzanak. A dolgok azonban a valóságban nem állnak úgy, ahogy az az első pillanatra tűnne. Az arany hiánya a német gazdaságban Németország legyőzése után a legmegfelelőbb eszköz volt ahhoz, hogy Németországot a békeszerződés által teremtett helyzetben tartsa. A munkanélküliség, a szociális mozgalmak, a belső politikai bizonytalanság, a normális pénzeszközök folytán előidézt szegénység összes következményei megakadályozhatták Németországot abban, hogy gazdasági és ezzel együtt katonai erőt is újjászervezze. A nemzeti szocialista forradalom az első pillanattól kezdve lemondott mindazon eszközökről és alkalmi segélyezési módokról, amelyekkel a weimari köztársaság 1919 és 1932 között devizát és aranyat próbált szerezni a nyugati demokráciáktól. Az aranyhiány Németországot flegő állapotban tartotta a nyugati hatalmakkal szemben. E helyzetben csak úgy lehetett változtatni, ha Németország olyan pénzrendszerhez nyul, amely az aranyról lemond és devizát egy belső arany nélküli pénz által megteremtett kivétel útján szerez.

Ezt a pénzügyi csodát sikerült megvalósítani, de ennek alapján nem olyan márka állott, amelynek fedezete a munka lett volna az arany helyett, mint ahogy azt egyesek hiszik. A német pénzrendszer eredetisége nem az arany munkával való helyettesítésében áll, a papírpénz kibocsátásánál, hanem az effektív arany fiktív aranyra való kicserélésében. A pénzkibocsátást és a hitelek ellenőrzését az állam végzi, ahelyett, hogy azt automatikusan a jegykibocsátó bankhoz be és onnan kikerülő arany mennyiség végezné el. Am a pénzforgalom technikája az arany nélküli pénzénél ugyanaz, mint az aranyra fedezett papírpénznél. Ez azt jelenti, hogy az arany semmit sem veszített pénzügyi fontosságából és hogy a német államnak minden érdeke meg van, hogy visszatérjen az arany automatikus ellenőrzésének rendszeréhez, úgy a papírpénz-kibocsátásánál, mint a hitelek folyósításánál, mi helyett a bel- és külpolitikai körülmények megengedik számára, hogy gondtalanul lézzen a jövőbe, — felmentve a lakosságot és a közigazgatási szerveket az ellenőrzés munkájától és kinyitól, amivel az arany pótlása jár.

Hogyan bélyegezzük az 1000 leien aluli számlákat

Módosították a bélyegtörvény 14. szakaszának 13. paragrafusát és ennek megfelelően a jövőben a számlák bélyegilletékét ezrekben és nem százalékokban számítják. Ez a rendelkezés lényegesen megváltoztatja az ezer leien aluli számlák felülbélyegzésének módjait. Ennek a módosításnak megjelenéséig ugyanis az ezer leien aluli számlák felülbélyegzésénél a kiszámítás száz leienként történt és minden megkezdett százast egész száz leinek tekintették a bélyegtörvény 34. szakaszában foglalt utasításoknak megfelelően. Ezentul ez a rendszer megszűnik és az összes ezer leien aluli számlákra 6 lei bélyeget kell ragasztani. Így tehát augusztus 10-től kezdve az ezer leien aluli számlákra — akár 100, 200, 300, stb. leies összegzeokről állították ki azokat — 6 lei okmánybélyeg ragasztandó.

Azon esetekben, amikor a számla értéke az ezer leit meghaladja, a megkezdett ezres összegzet egész ezreseknek tekintik, amint az a múltban is történt. A pénzügyminisztérium külön felhívja az érdekelteket figyelmét, hogy a kereskedők és iparosok között történő eladások esetében föltétlenül kell állítani számlát, függetlenül az adott árú értékéről. A 3000 leien aluli eladások csak abban az esetben mentesülnek a számla kötelezettsége alól, ha az árú magánfeleknek adták el.

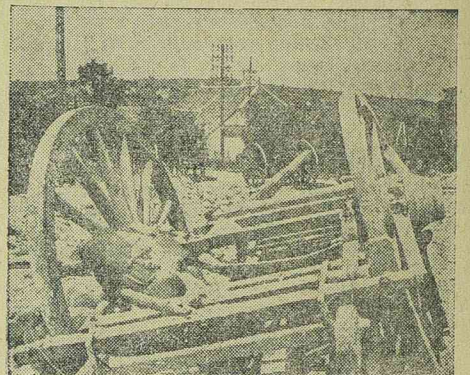
Ami a 100 leien aluli számlákat illeti, ezek csak a repülőbélyeg leróvása alól mentesülnek, mert számlabélyeget bármilyen kis összegű számlára kell ragasztani. Az ezer leig terjedő összegű számlák esetében a repülőbélyeg kiszámításának eljárása vál-

tozatlan marad, úgy ahogy azt a légügyi alap 1939 június 10-iki rendeletében körvonalazták, vagyis 1 leitől 100 leig a számla mentesül a repülőbélyeg alól 101—200 leig 1 le, 301—500 leig 3 le, 501—1000 leig 4 le repülőbélyeget kell leróni.

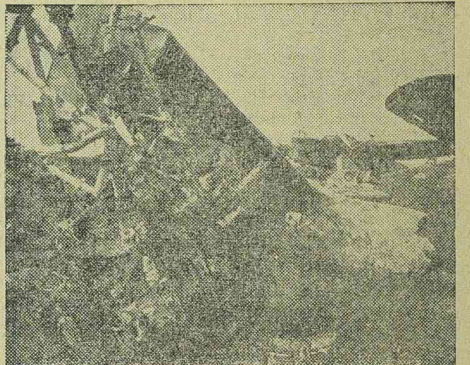
A gyár számlát köteles mellékelni a bizományosárusnak leszállított áruhoz

A pénzügyi hatóságok néhány hónappal ezelőtt a bélyegtörvénybe útközé kihágás miatt jegyzőkönyvet vetek fel a székelykereszturi vajgyár ellen. A jegyzőkönyv szerint a vajgyár Rieger Arthur bucaresti megbízottjának 1 millió 560 ezer 799 le értékű árú szállított le számla nélkül. Ezért 10 ezer le bírságot róttak ki a vajgyárra. A gyár a törvényszékhez fellebezett, ahol azzal érvelt, hogy a bélyegtörvény 13-ik szakaszának egyik kikezdése szerint a jegyzőkönyvben hiányolt számlákat csak a gyáros és a kereskedő között létrejött viszony esetében kell kiállítani, viszont az adott esetben erről nincs szó. A törvényszék annak idején elfogadta a védekezést és törölte a bírságot. A pénzügyminisztérium a törvényszék döntése ellen felülvizsgálati kérést adott be. A marosvásárhelyi tábla most tárgyalta az ügyet és részben elfogadta a pénzügyminisztérium jogi képviselőjének érvelését, vagyis megállapította a kihágást, de az első fokon kirótt bírság összegét 10 ezer leire leszállította. Az ítélet jogerős.

A hivatalos devizaárfolyamok. A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai a következők: (Az első szám a vételt, a második az eladást jelenti): 107 százalék felárral: angol font 851.80—877.37, dollár 211.65—217.97, svájci frank 43.13—49.58, palesztinai font 852.84—878.40, egyiptomi font 873.54—899.78. Devizák 38 százalékos felárral: angol font 567.87—584.91, svájci frank 32.15—32.78, francia frank 3.24—3.31, márka 49—50, olasz lira 7.17, (felár nélkül) pengő 26.50—27 (felár nélkül), cseh korona 4.63—4.77, dinár 2.89—3.05 (felár nélkül), török lira 82.92—92.

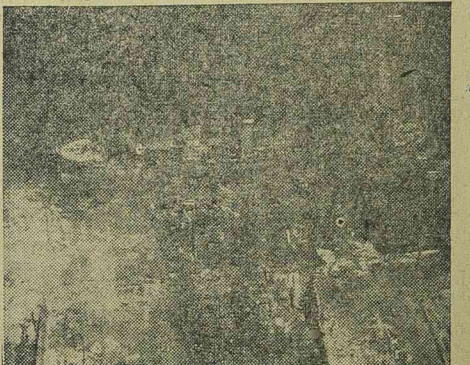
A francia menekültek lassan visszatérnek a németek által elfoglalt falukba

Ez a lezuhant repülőgép teljesen összetört és hasznavehetetlenné vált

A franciák által visszavonulásuk alkalmával eldobott acélszakokat, gázlárcokat és más hadianyagot a németek már összegyűjtötték

Német repülők Anglia fölött. Így néz ki egy angol kikötő a német zuhanó bombázók támadása után

SPORTSEMÉNYEK

A német-magyar tenisz-mérkőzés után labdarugó-mérkőzésen mérték össze erejüket . a két ország játékosai

A napokban fejeződött be Budapesten a magyar-német nemzetközi tenisz-mérkőzés, amelyet a németek nyertek meg 3:2 arányban. A nemzetközi teniszversenyt követő napon eredeti mérkőzés színhelye volt a magyar főváros. Németország és Magyarország teniszjátékosai labdarugó-mérkőzésen mérték össze erejüket München város kerületi csapatával. A nagyszámú közönség meglepetéssel lát-

hatta, hogy a teniszjátékosok nemcsak teniszezni, hanem futbalozni is nagyszerűen tudnak. Ezt bizonyítja az eredmény is, mert a teniszzők válogatott csapata 5:2 arányban legyőzte München kerületi válogatottját. A mérkőzést a Vörös Kereszt Javára rendezték meg. A teniszzők góljain Asbóth (2), Metaxa (2) és Henkel osztozkodtak.

Chinezul-Rapid barátságos mérkőzés lesz ma délután a Rapid pályán

A Chinezul csapata ma, vasárnap délután öt órai kezdettel a Rapid-pályán a Rapid csapatával játsszik barátságos mérkőzést. A Rapid együttese új játékosaival megerősítve áll ki az érdekesnek ígérkező játékra, míg a lila-kék a bajnokságban szereplő csapatukkal veszik fel a küzdelmet. A barátságos mérkőzés előtt az ifjúsági és törpecsapatok játszanak. A Chinezul-Rapid mérkőzést előreláthatóan nagyszámú közönség nézi végig, mert a belépés díjtalan.

A román labdarugó-szövetség nem adja ki Bodolát és Juhászt

Ismeretes, hogy Bodola és Juhász a Venus válogatott játékosai még a mult hét folyamán hazatarttak Nagyváradra. Hír szerint a román labdarugó szövetség nem hajlandó hozzájárulni a két válogatott játékos kiadatásához, így az ügy minden bizonnyal a FIFA elé kerül.

Lupas nehéz feladata. A Venus vezetőségének mindenre kiterjed a figyelme. Ezt bizonyítja az is, hogy a vezetőség már most kijelölte azt a játékost, aki a bajnoki idényben a 11-es büntetőt fogja rugni. A választás ezúttal ismét aradi játékosra esett, mert a jövőben a Venus javára megitült 11-es büntetőket Lupas fogja rugni. Annak előtte mint ismeretes Albu volt az, aki a legbiztosabban tudta meg rugni a 11-es büntetőket.

Sporthírek mindentelől

A Rapid FC legyőzte a Socec együttesét. A Rapid FC csapata szorgalmasan készülődik a Sportul Studentesc elleni mérkőzésre. Ehhez az előkészülethez tartozik az a barátságos mérkőzés is, amelyet a Socec ellen játszott és amely mérkőzést a vasutascsapat 9:0 arányban megnyert.

A Venus vasárnapi csapata. A Venus vasárnap az FC Ploesti ellen játszik. A vezetőség a következő együttest állította össze erre a mérkőzésre: David-Sfera, Negrescu-Brandabura, Demetrovici, Lupas-Ene, Ploesteanu, Humis, Herescu (Petea Valcov), Iordache.

Szeptember 22-én rendezik meg az országos kerékpárversenyt. Az országos kerékpárversenyt, amelyet már két ízben elhalasztottak, szeptember 22-én rendezik meg a Bucuresti-Bræaza szakaszon. Ennek az útvonalnak a hossza 102 kilométer.

Magyar-jugoszláv teniszverseny. Pénteken keztek kezdődött meg Budapesten a magyar-jugoszláv teniszverseny és az első nap után a mérkőzések állása döntetlen. Egy versenyszámot a magyarok, egyet pedig a jugoszlávok nyertek meg. Igén nagy érdeklődés előzi meg a Punesecs, Pallada-Asbóth, Szigeti férfi páros versenyt, mert mind a négy játékos európai viszonylatban is elsőrangú.

IRODAKIKÉPZÉS

A beiratások megkezdődtek

Engelmann G.
gyors- és gépiró szakiskola

FIGYELEM! IV. Str. Bonnaz 4.
TELEFON 42-61 sz.

GYÓGYSZERTÁRAK ÉJSZAKAI SZOLGÁLATÁ:

Vasárnap, szeptember 8-án a következő gyógyszerárak tartanak éjszakai szolgálatot:

Belvárosban a Libertatii téren levő Jahner Carol gyógyszerár.

Gyárvárosban a Stefan cel Mare uccában levő Jahner Rudolf gyógyszerár.

Erzsébetvárosban a Carol úton levő Mária gyógyszerár.

Józsefvárosban a Preyer uccában levő Ungváry gyógyszerár.

Mehalában a Corvin gyógyszerár és Újhisodán Panajoth Ernő gyógyszerára állandó éjszakai szolgálatot tartanak.

Hétfőn, szeptember 9-én a következő gyógyszerárak tartanak éjszakai szolgálatot:

Belvárosban a Bratianu téren levő Götz gyógyszerár.

Gyárvárosban a Daclor ucca 10 szám alatt levő Kovács dr. gyógyszerár.

Erzsébetvárosban a Ciprian Forumbescu uccában levő Sarga gyógyszerár.

Józsefvárosban a Str. Vacarescu 33 szám alatt levő Braun gyógyszerár.

Mehalában a Corvin gyógyszerár és Újhisodán Panajoth Ernő gyógyszerára állandó éjszakai szolgálatot tartanak.

DELI HIRLAP
automata telefon száma: 28-10

TRÓNUSDONTÓ BALETTCIPO

A Deli Hírlap eredeti regénye.

Irta: KUN-BAN ANDRIS

75

München, 1847. október 27.

A két párt közti viszály az új kormány alatt sem ült el.

A maradiak emlékiratot intéztek a királynak, amit figyelmeztettek arra, hogy a haladók aláassák az állam épületét és eszméikkel állandóan rázzák azt a rendszert, amelyen a rend és nyugalom nyugszik. Különböző javaslatokat tettek a királynak a haladók törekvéseinek megfékezésére.

Amikor erről a haladók tudomást szereztek, szintén megcsinálták a maguk emlékiratát. Ebben rámutattak arra, hogy világszerte a megújulás szelleme fujdogál, amely irrisz pezsdülést hoz az emberekbe éppen úgy, mint az államokba. Amely ország nem akar az elmúlt évszázadok ósdi penészében trespenni, annak haladnia kell és új útjának irányát a szabadság, egyenlőség és testvériség szilárd oszlopaival kell kiövekelnie.

A király a haladók emlékiratát is átvette és odafelejtette terjedelmes felületű íróasztalára a maradiak emlékirata mellé.

Mai látogatása során beszélt nekem a két emlékiratról.

— Kár, hogy nem vagyok varázslatos erővel bíró vegyész, — jegyezte meg.

— Mit tenne akkor, felség?

— Üvegédény fölött a két emlékiratot egymásra tenném. Aztán bűvös vegyi folyadékot öntenék rájuk, amely keresztilesepege mindkét iraton és mindkettőből kiválasztaná azt, ami jó, üdvös, boldogító, az országra és a népre egyaránt hasznosító. Mindent a megmaradó és kiváló pompás eszméi közös tervezetbe foglalnám és az képezné további uralkodásom alapját.

— Hiszen megteheti felséged, hogy alaposan áttanulmányozza a két emlékiratot és kiszedi belőle mindazt, ami célravezető.

— Lássá, Lola, éppen ez az a munka, amelyhez nem merek hozzáfogni. Akármilyen politikai iskolázottságom is van, mégis csak gyarló ember vagyok. Az ember pedig képtelen magának helyes ítéletet alkotni a dolgokról. Lehet, hogy a két emlékiratból legjobb meggyőződésem szerint is olyat választanak ki üdvösem, ami a gyakorlatban kárhózatónak bizonyulna és olyan gondolatokat találunk rosszaknak, amik pedig elsőrendűek volnának. Azért szeretnék, mint mondtam, bűvös vegyi szerrel rendelkezni, amely a természet kifürkészhetetlen rendelése alapján magától dobna ki a salakot a két emlékiratból és választaná ki az eszmék, gondolatok és tervek nemes fémét, amely az idők folyamán sem rozsdásodik meg és mindig értékes marad.

A király nem tudta magát még mindig elhatározni a döntésre egyik párt kívánságaival szemben sem és arra is képtelennek tartja magát, hogy a két felterjesztésből kiválogassa a helyeset.

A két pártot tartozó diákság és uccai csöcselők pedig szinte naponta rendez tüntetéseket az uccákon. A tüntetések gyakorta a két tábor közti verekedéssé fajulnak.

A verekedésektől a haladók a maradiakat, a maradiak pedig a haladókat okolják.

Vezetők nem akarják belátni, hogy mindkét párt egyformán hibás, mert lapjaiban és falragaszain egyformán lázít, uszít és nyugtalanít.

82.

München, 1847. október 30.

Nem kényerem a politika. Hiába igyekeznek abba belevonni, hiába kérnek tőlem olykor tanácsot és hiába mondom is véleményét dolgokról, mégis undorodom minden politikától.

Csak asszony akarok lenni, asszony, aki szeret és akit szeretnek.

Mindenesetre érdekes azonban, hogy a politikusok, akik eszméikért állandóan harba kapnak egymással, szerelmek is tudnak lenni.

Hogy ezt honnan tudom?

Onnan, hogy nem csinálnak titkot előttem.

Megvallják nekem.

Ugyanis belém szerelmesek.

Furcsa. Nemde?

Jól tudják, hogy milyen kapcsolatok állanak fenn köztöm és a király között és mégis sorra szerelmet vallanak nekem. Mindegyik azt hiszi, hogy szebb, daliasabb, jobb és nemesebb az uralkodónál, akit a kedvükért szívesen elhagyok.

Azt hiszem, hogy a legtöbben még abban is belemennének, hogy szeressem továbbra is a királyt, de boldogítsam őket is. Szemérmetlenül gondolnak arra, hogy jó lenne szarvakat rakni a király homlokára.

Schöneheim Ervin báró titkos tanácsos volt az első, aki megvallotta nekem szerelmét. Azóta is állandóan hitegetem, bárha utálok ezt a játékot, amely egyenesen természetem ellen van. De hát szükségem van Schöneheimre, aki a ki nem mondott biztatások fejében nekem sok szolgálatot tesz.

Berks miniszter, az állam pénzügynevelő intézője, mindig kedve volt hozzám. Most már ez is bevallotta szerelmét.

Péncz hozott a király megbízásából és ezt a véleményét kockáztatta meg:

— Azt hiszem, grófnő, ennél többet is tudna használni.

— Nem mondom, hogy nem, — válaszoltam és arra gondoltam, hogy a szegényeket, a diákokat és a különböző egyesületeket még jobban támogathatnám, mint eddig.

— Berks miniszter meg tudná önnek szerezni, grófnő, azt az örömet, hogy akár kétannyi pénzt is kaphatna havonta, mint eddig.

— Hát Berks miniszter csak annyira viseli szíven az állam pénzügyvet, — válaszoltam — hogy meggondolás nélkül dobálna az aranyakat az ölembe?

— Ó, grófnő, a higgadt pénzügyminiszter is elveszti a fejét, ha öre néz. És aztán éppen a pénzügyminiszternek megvan rá a módja, hogy új és újabb adók kivetésével elteremtse azokat az összegüket, amelyeket szíve hűlgyének felajánl.

Mulatságos volt, ahogyan Berks hajlandó lett volna közpénzekből számlálatlanul megvásárolni engemet.

— Szóval, pénzügyminiszter úr, ön hajlandó volna nekem még több pénzt juttatni?

(Folytatjuk.)

APRÓ HIRDETÉSEK

Az apróhirdetések díja előre fizetendő

LEVÉLZÉS és HAZASSÁG a törvényes intézkedések miatt nem közölhető. **ALLÁSKERESÉS** rovatban szavanként egy leu, legkisebb apróhirdetés tíz leu, **Vastag betűvel** szavanként kettő leu, legkisebb apróhirdetés húsz leu. Minden más rovatban legkisebb apróhirdetés 15 szög 20 leu, minden további szó egy leu. **Vastag betűvel** legkisebb apróhirdetés 15 szög 30 leu, minden további szó kettő leu. Apróhirdetéseket felvesz: I. kerületben: Déli Hírlap kiadóhivatala, Piața Brătianu 3. Telefon: 23—10. II. kerületben: Popovici trafik, Piața Badea Cârțan 8. — Kardos trafik, Piața Traian (Szerb templom mellett). — Grosz trafik, Calea Dorobanților 2. III. kerületben: Flauder trafik, Piața Lahovari. IV. kerületben: March trafik, Piața Küttl. — Nógrády trafik (Corso mozi mellett). — Vass trafik, Piața Dragalina 6. Telefon: 45—06. — Wittek trafik, Bulevardul Regele Carol 54. — Galgóczy trafik, Strada Brătianu 15/a. Telefon: 45—13.

Oktatás

Kereskedelmi szaktanfolyam nyílik szeptemberben miniszteri engedéllyel. **Vezetője:** Szentirmai Ivor állami kereskedelmi liciumi ny. tanár. **Tananyagok:** Gép- és gyorsírás, könyvvitel, levelezés, nyelvek. **Beiratkozás:** Belváros, Bulevardul Duca 8. III. 2. 1494

Alkalmazás

Szícs munkában jártas lekészítő felvétetik. Cím a kiadóban. 1535

Kereskedő, keresztény, nyelvismerettel, összes szakmákban, sok évi tapasztalattal, nagy képzettségekkel, bármely szakmában, vállal vezetést, társulást, kombinációt, üzletnél, vagy nagyobb vállalatnál. Ajánlatokat „Elsőrangú erő” jellegére a kiadóba. 1596

Kétéves gyermek mellé kisasszony felvétetik szeptember 15-re, román, német nyelvtudással I., Str Ungureanu 17. Magdas. 1586

Varrodába tanulóleányokat felveszek. II., Str. Stefan cel Mare 55. ajtó 15. 1585

M. Neumann Brassó női mértékszalonja részére 3 férfi, abszolút önálló, perfekt nagymunkát keres. Jelentkezést szívességből, Deutsch Anna női kalapszalónja veszi át hétfőn és kedden délelőtt Timisoara, I. Bulev. I. G. Duca 6. Útiköltség megtérítve odavissza. 1589

Lakatos szerszámgép-gyártáshoz csekis precíz embert, praxissal felvesszünk. Friedrich gépgyár. 1600

Autó keres

Egyedülálló 54 éves úrnő házvezetőnő állást keres, magányos személynél, minden munkát vállal. Cím a kiadóban. 1587

Lakás

Délifekvésű modern 5 szobás lakás II. emeleten november 1-re kiadó. I. Bulevardul I. G. Duca 8. E. K. Thomas. 1155

Kiadó azonnalra 3 szobás lakás, mellékhelyiségekkel. IV. Str. Ion Ghica 1. 1568

Egyszobás modern lakás fürdővel, mellékhelyiségekkel október 1-re kiadó. III., Piața Bisericii 4/a. 1579

Kiadó modern, új 3 szobás családi ház, parkett, cserépkályhák, nagy terraszszal és kerttel, közel a villamos megállóhoz. II., Str. Balas 33. 1594

Református bérházban 3—4 szobás lakások azonnal, 2 szobás lakás pedig október 1-re kiadó. III., Str. Timotei Cipariu 1. 1592

2, 3 és 4 SZOBÁS modern lakások, fürdőszoba és összes mellékhelyiségekkel, valamint egy üzlethelyiség iródnak is alkalmas, azonnal kiadók. **Közelebbit: Splendid szálloda, Timisoara IV., Telefon 32—65.** 1476

Egyszobás modern, fürdőszobás lakás kiadó. III., Str. Brâncoveanu 8. 1543

Údvari lakás 1 csinos nagy szoba mellékhelyiségekkel 750 leiert októberre kiadó. IV. Str. Duca 19. 1561

Szuterén lakás: szép nagy szoba, mellékhelyiségekkel, fürdőszoba használatlaltal októberre havi 850 leiert kiadó. Új Friedrich-ház Str. Muresianu 10. Duca ucca sarok. 1560

Modern 4 szobás villalaks központi fűtéssel, melegvízszolgáltatással 1940 november 1-re kiadó. I. Bulev. Diaconovici Loga 18. a házfelügyelőnél. 1546

Adás-vevél

Házhelyek eladók Str. Mures, Iris és Hebe uccákban. **Erdeklődni** Bogdan Antal dr. ügyvédi irodájában I., Str. Palanca 2. 1410

Négyszobás ház fürdőszobával és mellékhelyiségekkel eladó, esetleg kiadó, ugyanott hályhely eladó. I., Str. Chisineu 10. 1563

Eladó kertés családi ház kisebb gazdálkodásra, vagy műhelynek igen alkalmas. Cím a kiadóban. 1582

Olesón eladó egy háromszobás családi villa Szovátán teljesen bebútorozva, ágyvéművel, nagy telken, esetleg elcserélném egy temesvári családi házzal. **Mednyánszky II., Str. O. Iosif 50.** 1584

Családi ház eladó az Erzsébetváros központjában, egy hold gyümölcsös-sel és három lakóval. III. Str. Lidia 83 1573

Háztelek sürgősen eladó. III., Str. Feldioara 10. Varga. 1595

Egy colos csomagoló ládák eladók. V. Str. Chisinau 6. 1591

6—8 H. P. stabil benzínmotor, igen jó állapotban eladó. Tel.: 11—73. 1588

2 drb. vashordó körülbelül 250 liter űrtartalommal eladó. Ing. Schedivetz, Timisoara IV., Str. Brătianu 39. 1478

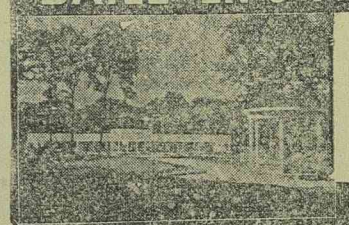
Megvételre keresek 1 és fél millió értékű bérházat Cím: Str. Wilhelm Mühle 23. Hotia. Telefon: 30-24. 1598

150 holdas sertés hizlalóval kapcsolatos gazdaságunk vezetésére ispánt keresünk azonnalra

PETŐ

Carpinis jud. Timis - Torontal

BĂILE LIPOVA - BANAT

Gyógyít: érelmeszesedést, szív, vérnyomás, reuma, idegrendszer, máj és vese, vérszegénység és női bajokat.
Szezón: október 15-ig

Nyomtatja a „HIRLAP” tipografia si editura S. I. n. e. Arad.

Világmarkás Bösendorfer kereszthúros, rövid, fekete, zongora, úgyszintén Hofmann gyártmányú kereszthúros, új pianínó, repetitívós szerkezettel sürgősen eladó. I., Str. Turin 6. I. em. Telefon: 38—13. 1599

Különjete

Két iskolás fiút 13—14 éveset, teljes ellátásra veszek. Khes I. Str. Braniste 1. I. em. 2308

Két diákleányt vagy fiút teljes ellátásra felvesz **Stefanné, Belváros Str. Buteanu 1., az új helytartósági-palota mellett.** Ugyanott szoba-konyhas lakás kiadó.

Búziás-fürdő, Románia Nauheimja. A búziási fürdő gyöngye a „Pensiunea Villa Margot” Str. I. Duca 15., ahol mindent talál, amit az igazi nyugalom után vágó szív kíván. **Ultramodern szobák, tökéletes komfort, olcsó árak.** Kérjen Prospektust Pensiunea Villa Margot Buzia-bai Str. I. Duca 15. 1002

Hentesüzlet-helyiség azonnal kiadó. II. Str. Daciilor 10. Dr. Kovács patikánál. Telefon 38—48. Nagy szállaggyár. 1453

Privát házasságközvetítő (nem hivatalos), akinek Temesvárott nagy és úri ismeretségi köre van, adja le címét a kiadóban „Honoráлом” jellegére. 1597

Temesvári családi házat kicserélném 2 szuterén, modern 2 szobás, fürdőszobával, kert és szöllő, váradi ház. IV., Str. Barac 26. 1593

Két kosztos diákot, vagy leányt teljes ellátásra veszek. **Erdeklődni** Bodega Doje IV., Str. Brătianu. 1590

Olesón, szépen, javít, fordít, tisztít nyakkendőket dr. Orfiné III., Str. Metianu 4. az udvarban. 1481

Cseréljük nagyváradi házukat Str. Ciorogaria 22. temesvári házzal egy millió—1.300.000 leu érték között. **Bővebbet** Timisoara, Str. Saguna 12. Sora plébános. 1548

Kosztos diákleányokat felveszek, zongora és fürdőszoba használatlaltal. L.L. Str. Badescu 11 házmeztérnél. 1571

Elcserélném kolozsvári emeletes villámot temesvári megfelelő ingatlan ellenében. **Értéke 3 millió leu.** Ajánlatok „Csere” jellegére a kiadóba. 1574

Új női és férfi kalap, régiek javítása és tisztítása a legolesőbban Sziklai János kalaposnál IV., Str. Dimitrie Sturza 49. 1419

Tejipari üzemvezető

külföldön végzett, sajt- és vajlmező gyakorlatlaltal, mesterkönyves, állást keres. Tökeerős egyénnel tejlémet létesít. **Megkereséseket „Tejlézem” jellegére a kiadóba** kérek.

Modern takaréktűzhelyek

kiadvó minőségben. Alkandó rakttör romlócsiszolt és fekete helyekben

MALMAN DEZSO
speciális takaréktűzhelyüzem
Timisoara IV. Bulev. Caroli 40.

Tartós hullám
a legújabb módszer szerint olajjal főzve
Waltrich
fodrász
II., Traian-tér és Str. Stefan cel Mare sarok
1—2—3—6 villamos megállójánál.

Szép akar lenni?
Használjon **KULKA**-féle lillomtejkremet, lillom-tejszappant és lillompudert, **három színben.** **Kapható kizárólag a Városi gyógyszerárban**
a „Fekete Sashoz” az Arany Szarvas épületében I. Piața I. C. Brătianu.

Az Első Erdélyi Biztosító
irodahelyiségét szeptember 15-től az Albina Bank új palotájába Piața Brătianu I. emeletére helyezte át.

DELI HIRLAP
automata telefonszáma:
28-10.